

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen
21 Maart 1900.



OOST EN WEST



Het Koloniaal belang
is een Algemeen
Nederlandsch belang.



Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling . . . f 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland . . . „ 4.—
Afzonderlijke nummers. „ 0.05

Prijs der Advertentiën.

Per regel. f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels „ 0.09
„ „ „ 1000 „ „ 0.08

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente, 7a Heerengracht, Den Haag.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat.

Voor Advertentiën tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG“, NIEUWE MOLSTRAAT 20, beiden den Haag.

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zodoende en ook door het verleen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f 5.— 's jaars, (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50).

Zij die f 5 of meer contribueeren of een gift in één's schenken van f 100, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het Koloniaal Weekblad toegezonden

Inhoud van dit nummer.

Mededeelingen. — De Lawa (?) Spoorweg. — Perskroniek. — Muntpolitiek in Ned.-Indië. (Vervolg). — O.-I. Berichten. — West-Indië. — Van Vreemde Koloniën. — Inhoud van Tijdschriften. — Feuilleton.

Mededeelingen.

I. Van de Redactie-Commissie:

Erratum:

Men leze in het artikel *Een koloniale tentoonstelling* in ons vorig nummer in stede van spoorwegemigratie-gebied spoorweg- en irrigatie-gebied.

II. Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

HOOFDBESTUURSVERGADERING:

Op **Maandag den Ssten April 1907** om 1 uur n.m. in het local der Vereeniging „Oost en West-Laan v. Meerdervoort 195, te 's-Gravenhage.

Agenda:

1. Behandeling van het Jaarverslag der Vereeniging.
2. Indiening van de Rekening en Verantwoording van het Hoofdbestuur, door den penningmeester van het Hoofdbestuur.
3. Nadere bespreking van 't besluit van het Dagelijksch Bestuur omtrent de opheffing van de Indische Restaurant.
4. Behandeling der voor te stellen wijzigingen in de Statuten en in het Huishoudelijk Reglement der Vereeniging.
5. Vaststellen van de agenda voor de Jaarlijksche Algemeene Vergadering in de maand Juli a. s.
6. Rondvraag.

III. Van de Afdeeling Zutphen e. o.:

GEWONE ALGEMEENE VERGADERING op **Maandag 25 Maart 1907**, des namiddags te drie uren, in de Bovenkoffiekamer der Grootte Societeit.

Te behandelen punten:

- Notulen.
Jaarverslag over 1906.
Rekening en verantwoording over 1906.
Voorstel tot wijziging van de Statuten en van het Huishoudelijk Reglement der Vereeniging.
Verkiezing van een lid van het afdeelingbestuur, wegens periodieke aftreding van den heer C. G. Lagerwey (herkiezbaar).

Verkiezing van een afgevaardigde en van een plaatsvervangend afgevaardigde ter Algemeene Vergadering der Vereeniging.

Namens het Bestuur.

De Secretaris,
A. WALLAND.

IV. Van de Afdeeling Apeldoorn:

Het Bestuur dezer Afdeeling stelt zich voor medio Juli van dit jaar gedurende den tijd van vijf dagen te Apeldoorn eene **tentoonstelling** te houden van voorwerpen van Nederlandsch-Indische Kunstnijverheid en Huisvlijt en doet bij deze aan de Besturen der andere Afdeelingen het beleefde verzoek tijdig de namen der bij hunne Afdeelingen aangesloten leden te willen opgeven, die in het bezit zijn van dergelijke voorwerpen en genegen zijn deze gedurende den duur der tentoonstelling aan dat Bestuur af te staan.

De Lawa? — Spoorweg.

Wat is dat nu weer? De *Surinamer* schreef te hebben vernomen, dat alle kans bestaat, dat de spoorweg, met den grootschen naam Lawa-spoor betiteld, nooit verder komen zal dan tot den Brownsweg. Het spoorwegpersoneel wordt steeds verminderd, de directeur gaat binnenkort met verlof naar Nederland, de leider der Lawa-exploratie zal de kolonie voor goed verlaten.

En *Onze West* schreef in een hoofdartikel; *Arm Suriname* getiteld, in haar nummer van den 16en Februari l. o. a. het volgende:

„De kolonie Suriname is de laatste jaren door een reeks van rampen getroffen geworden, waarvan wel de meest bekende is de krullotenziekte, die een bloeiende cultuur nagenoeg tot ondergang bracht.

Ternauwernood eenigszins bekomen, en verheugd in het vooruitzicht dat de bacovencultuur opnieuw leven en bedrijvigheid zal brengen in den landbouw, verrijzen, helaas! wederom sombere wolken aan den horizon. Een nieuwe ramp schijnt Suriname te wachten.

Ondanks de geheimzinnigheid waarmee van Bestuurswege de zaak wordt behandeld, is het uitgelekt, dat — zooals de heer J. H. de Gelder het in zijn beruchte brochure over Suriname ongeveer uitdrukte — de spoorweg zal stranden nog vóór Kadjoe bereikt is.

Men zegt, dat door hoofdamttenaren en technische leiders in de kolonie, zeer ongunstig is geadviseerd omtrent de doortrekking van den spoorweg tot Dam aan de Boven Sarakeek.

Indien Gouverneur en Minister zich met hun adviezen vereenigen, zal het vermoedelijk gevolg daarvan zijn, dat het wetsontwerp betreffende de doortrekking van den spoorweg in Nederland wordt aangehouden.

De verordening betreffende de doortrekking van den spoorweg tot Den Dam, is, zooals men weet, door de Koloniale Staten van Suriname reeds met algemeene stemmen aangenomen, en wachtte nog slechts op de eindgoedkeuring in Nederland.

Blijft die eindgoedkeuring, zooals het gevaar

thans dreigt, achterwege, dan zal de spoorweg niet verder aangelegd worden dan tot den Brownsweg in het Mindrineti gebied.

Wij aarzelen niet als onze overtuiging uit te spreken, dat dit een ramp zou zijn voor de kolonie. Het beteekent, dat men de hoop op ontwikkeling van het achterland van Suriname opgeeft.

De spoorweg in de richting van het Lawagebied, met zooveel plechtigheid aangekondigd als een chemin de fer de pénétration, zou dan ten slotte neerkomen op een lijntje van Paramaribo naar de eerste en gemakkelijkst bereikbare goudzone.

Juist die gedeelten der kolonie voor welke de spoorwegaanleg dringend noodzakelijk was, zullen verstoken blijven, terwijl de spoorweg geen nieuwe terreinen voor exploitatie zal bereikbaar maken.

Het blad gaat dan na wat tot dat voornemen kan hebben geleid, en zegt te zijn ingelicht, dat de tegenstanders van de doortrekking beweren, dat de terreinen aan de Sarakreek zoo goed als uitgewerkt zijn, zoodat het dwaasheid zou zijn een spoorweg daarheen te leggen.

Onze West toont dan met feiten aan, het placer *Hermia* en het placer de *Jong* betreffende, hoe weinig staat valt te maken op berichten en uitspraken ten opzichte van den rijkdom der placers. En al moge nu in den laatsten tijd op enkele placers aan de Sarakreek de exploitatie minder krachtig worden gedreven, dit rechtvaardigt geenszins de conclusie, dat de terreinen in de toekomst niet evenveel zullen opleveren als vroeger. Het zou even goed kunnen zijn, dat een spoorwegverbinding de goudindustrie in die moeilijk bereikbare streek tot ongekende ontwikkeling brengt.

Verder is het, naar het blad terecht opmerkt, zeker niet alleen te doen om bestaande ontginningen.

Wanneer men op gemakkelijke wijze per spoor de Boven Sarakreek zal kunnen bereiken, zal men van uit dat punt goud- en balata-expedities kunnen uitzenden naar terreinen, die thans niet bereikbaar zijn, in de Tapanahony-streek bij voorbeeld.

Stopt daarentegen de spoorbaan bij den Brownsweg dan is van haar geen beduidende invloed te verwachten op de ontwikkeling van het achterland van Suriname. Het blad zou een dergelijk besluit de grootste ramp achten, die der kolonie thans kan overkomen. De doortrekking tot Dam zal wel op aanzienlijke offers komen te staan en het is zeker wenschelijk om aanleg- en exploitatiekosten tot een minimum terug te brengen. Doch ten slotte mag niet de al of niet onmiddellijke rentabiliteit van den spoorweg den doorslag geven. De ontwikkeling van het binnenland staat op den voorgrond. Dit standpunt werd ook van den aanvang af door het bestuur ingenomen, waarvoor niet de directe, maar de te verwachten voordeelen hoofdzaak waren.

Ook de huidige gedrukte financiële toestand der kolonie mag niet te zeer van invloed zijn op

de beslissing, die naar *Onze West* en ook wij hopen nog niet gevallen is.

De gedrukte toestand is het gevolg van de landbouwcrisis, die naar mag worden verwacht door de in het leven geroepen bacoven-cultuur en het geleidelijk verdwijnen der krullotenziekte eerlang tot het verleden zal behooren.

Onze West vertrouwt dan ook dat de Koloniale Staten, wier meening naar men zegt, door den gouverneur onder geheimhouding was gevraagd, niet in gebreke zullen zijn gebleven, het hunne aan te voeren, om, indien alsnog mogelijk, deze ramp van de kolonie af te wenden.

Wij kunnen niet anders dan verklaren, dat het ons was of wij het in Keulen hoorden donderen.

Pas hebben we door de Koloniale Staten te Paramaribo eene verordening zien aannemen, waarbij, behoudens goedkeuring door de moederlandsche wetgevende macht, de doortrekking van den spoorweg van Kadjoë tot Dam werd bepaald en nu schijnt het bestuur aan te zijn gekomen met het plan om den spoorweg niet eens tot het oorspronkelijk beoogde eindpunt Kadjoë maar tot den Brownsweg voort te zetten en dan het werk te staken.

Tot dit laatste zou het bestuur in beginsel hebben besloten op advies van hoofdamtaren en technische leiders, maar wie dan hebben toch het bestuur voorgelicht bij zijn door de Staten aangenomen ontwerp tot doortrekking van de lijn tot Dam? Wie dan hebben het bestuur voorgelicht ten aanzien van den post voor de studiën betreffende voortzetting van den spoorweg b.v. tot het Lely-gebergte? Wie, zoo niet dezelfde hoofdamtaren en technische leiders, die nu een paar maanden later slechts geheel van meening zouden zijn veranderd, zonder dat iets hegenamd kan zijn voorgevallen of tot hen zijn doorgedrongen, om deze plotselinge wijziging te rechtvaardigen.

De eenige verklaring zou daarin te vinden zijn indien men op het Plein gezwich ware voor een zelfden druk als dien, waaraan in een anderen hoek van het Plein zou zijn toegegeven ter wille van de bezuiniging, een druk, die zich dan naar Paramaribo zou hebben voortgeplant, waar nu, naar het schijnt, de Koloniale Staten gepolst worden of zij zich tot deze comédie willen leenen. Wij hopen dat zulks niet het geval moge zijn. Het moederland neme dan zelf voor zijne rekening, wat het ter wille van de bezuiniging zal hebben verknoeid

Pers-kroniek.

INHOUD: Kapitaal-drainage uit Nederlandsch-Indië: Mr. Willink in de Avondpost over het systematisch aftappen van de rijkdommen van Indië in verband met den leer van de handelsbalans — Nogmaals: onware berichten over Ned.-Indië in de buitenlandsche pers verspreid, een protest van den heer G. A. J. van der Sande, arts, officier van gezondheid bij de zeemacht, in het Algemeen Handelsblad tegen een onjuist artikel in het Deutsche Kolonialblatt en in «the Journal of the Anthropological Institute, of Great Britain and Ireland» over Nederlandsch Nieuw-Guinea opgenomen. — Toestanden in het Indische leger: een verhaal door een gewezen koloniaal in Het Volk gegeven over het strafdetachment te Ngawi, en de militaire gevangenis te Tjimahi.

In de *Avondpost* geeft Mr. G. D. Willink eenige beschouwingen over de drainage van kapitaal uit Ned.-Indië en wel in verband met de leer van de handelsbalans.

«De importen, zegt hij, van rijke kapitaalverstrekkende werkgevendende landen bestaan altijd uit twee deelen, primo uit afbetalingen van verkochte goederen, secundo uit betalingen van rente voor uitgeleende kapitalen, soms ook uit terugbetalingen van deze. De exporten dier landen zijn in den regel louter en alleen de door haar verkochte of te koop aangeboden goederen; slechts indien onder deze voorkomen goederen, welke bestemd zijn voor landen zonder geldmarkt, heeft men te doen niet met emptio-venditio, maar met commodatum of liever mutuum, met geleende goederen, met kapitaal-verstrekkingen en niet met verkoopen.

Maar uit een en ander volgt dan ook van zelf, dat de importen en exporten van de kapitaal-nemende landen uit andere bestanddeelen moeten bestaan, dan die der kapitaalverstrekkende landen. Zoolang de eerstbedoelde nog nagenoeg geen koopvermogen bezitten, omdat ze niets of bijna niets produceeren, te koop hebben aan te bieden, waaraan het buitenland wat heeft, zoolang zullen de importen dier landen voor slechts een zeer gering gedeelte van het buitenland gekochte goederen bevatten. Zijn niettemin die importen groot, dan kan men er staat op maken, dat het belangrijkste deel daarvan slechts kapitaalverstrekkingen, geldleeningen in den vorm van goederen zijn, voorschotten als het ware, welke de rijke landen geven op door de arme landen te produceeren goederen. Betalingen van rente, aflossingen van leeningen

komen niet voor onder de invoeren van dergelijke arme landen, want zij hebben voorloopig nog niets om aan het buitenland te leenen. Zij bezitten nog geen groote fortuinen in hun middelen.

Zoodra dit echter wel het geval wordt, doordat de menschen er ijverig, talentvol en spaarzaam zijn, gaan de invoeren dier landen misschien ook te eeniger tijd rente-betalingen behelzen, doch dit alleen als de lieden van fortuin, die er van lieverlede kwamen, hun geld niet in binnenlandsche ondernemingen steken.

Blijven bedoelde kapitaal-nemende landen echter chronisch verstoken van groote fortuinen in hun midden; vloeit er het geld, dat er verdiend wordt met 's lands nijverheid, systematisch weg, dan zijn ook de invoeren dier landen gedoemd om altijd voor het grootste deel te blijven bestaan uit geleende kapitalen, en de uitvoeren zijn er dan ook altijd voor het meerendeel niets anders dan betalingen van rente voor die geleende kapitalen. Voor slechts een betrekkelijk gering deel bestaan die uitvoeren dan uit goederen, welke bedoelde landen aan het buitenland te koop hebben aan te bieden, en welke verkregen werden met eigen krachten en eigen kapitalen.

En nu komende tot het systematisch aftappen van Indië's rijkdommen merkt Mr. Willink op:

«Onze oeconomisten hebben dit alles mijns inziens altijd uit het oog verloren, wanneer het gold de verhouding te beoordeelen, waarin het Moederland tot de Koloniën staat. Want Indië's invoeren zijn ook voor het meerendeel niets anders dan kapitaal-verstrekkingen en voorschotten. Indië's uitvoeren zijn voor 't grootste deel rentebetalingen. Slechts voor een gering deel bestaan die uit met eigen werkkraacht en eigen kapitaal voortgebrachte en aan 't buitenland te koop aangeboden goederen. Als zoodanig mag slechts dat deel der suiker-exporten in aanmerking komen, die aan in Indië wonende Chinese kapitalisten behooren. Maar al het overige der uit de kolonie gevoerde suiker, zomede al de tabak, de petroleum, het goud, ja zelfs de door den inlander zelf voortgebrachte boschproducten, zijn slechts zaken, die geproduceerd worden middels de hulp van buitenlandsch kapitaal, in 't bijzonder Nederlandsch.

Al die uitvoeren zijn dus niets anders dan rente, welke hiervoor betaald moet worden. En dat die rente niet gering is, kan uit het feit alleen blijken, dat de Indische uitvoeren altijd vele miljoenen meer waard zijn dan de Indische invoeren. Trouwens, als men soms nagaat op welk peil de dividenden staan, welke aan houders van Indische waarden hier te lande telken jare uitgekeerd worden, dan zal het blijken, dat de vaderlandsche geldmannen, die Indië zoogenaamd behulpzaam zijn om zich oeconomisch te ontwikkelen, reeds dubbel en dwars het door hen in Indië gestoken geld terug erlangen. Of betekenende dividenden van ver over de 100 pct., zooals b.v. de maatschappij «Arendsburg» dit jaar haren aandeelhouders uitkeert, niet een direct weer terugkrijgen van het door die heeren aan de Indische tabaksnijverheid geleend geld? En als dat nu zoo jaar in jaar uit voortgaat, dan komt dat op hetzelfde neer alsof de Hollandse geldschietter telkens van Indië zijn volle kapitaal, dat hij der kolonie indertijd leende, weer op nieuw terugkrijgt. Mij dunkt, dat begint dan te gelijken op het maken van woekerwinsten. Althans in het dagelijksch leven zou men een geldschietter, die van zijn geldnemer telkens 100 pct. en meer vordert, een woekeraar noemen. Dat zal ieder met mij eens zijn. Op den duur in elk geval is dat een enorme aftapping van Indië's rijkdommen, een verschrikkelijke uitmergeling van het Indische sociaal-organisme. Al het goud, al de petroleum, al de tabak, die de kolonie aan hare Europeesche geldschietters telken jare heeft af te staan, maken haar hoe langer hoe armer. Want de heeren, die deze dividenden van 100 pct. en meer telken jare opstrijken, zijn niet bereid om Indië iets terug te geven voor de uit de kolonie gewonnen schatten. Zij zijn geen van allen nog Rockefeller's of Carnegie's en geen, die bereid is, van de verkregen miljoenen Indië's onderwijs b. v. te verbeteren. De kolonie ziet jaarlijks miljoenen naar het moederland stroomden, zonder dat dit eenige genegenheid toont aan haar er iets van terug te geven.

Ziedaar het fatale van de Indische aftappingen.

En zou er nu maar in deze altijd kalm moeten berust worden?

Zou niemand hier te lande de macht bezitten om van die aftappingen een behoorlijk gedeelte voor de kolonie te reserveeren? Velen gelooven het. Maar zij, die dat non-possumus uitspreken, geven daardoor blijken geen Staatslieden te zijn, althans geen menschen, die hart hebben voor Indië. Want er is wel degelijk van Indië's miljoenen voor de kolonie zelve wat noodig te reserveeren.

Mij dunkt, het ligt op den weg van den Staat, om daarvoor te zorgen. Daar kan niemand niet alleen iets tegen hebben, dat wordt hoe langer hoe meer zelfs hooge plicht tegenover de kolonie. Dat al onze ministers van Koloniën, die vóór de heeren Idenburg en Fock aan het bewind kwamen, zulks nooit behoorlijk beseft hebben, is treurig genoeg. Vandaar dat dan ook de koloniale fiscus vrijwel armlastig is geworden, tijdens het bewind van al die heeren. Vandaar dat Indië gedurende al dien tijd zich heeft moeten behelpen met onvoldoende bestuurskrachten, met onvoldoende rechtspraak, met onvoldoende politie, met onvoldoend onderwijs. Hadden onze ministers van Koloniën ten allen tijde blij gegeven een juister zicht op het karakter van de Indische handelsbalans te hebben; hadden zij er bij tijds voor gezorgd, dat van de Indische aftappingen het noodige voor de kolonie werd gereserveerd, dan had deze nu niet zoo te kampen gehad bijvoorbeeld met een steeds meer toenemende onveiligheid, dan had Indië een behoorlijke vloot gehad, die de kolonie zou kunnen beschermen tegen de een of andere coup de

main van dezen of genen brutalen buurman. Dan had men Indië niet à l'abandon gelaten van dieven en rooversgespuis, niet à prendre van dezen of genen buitenlander, die het in zijn hoofd krijgt een «raid» naar de kolonie te organiseren. Dan was er altijd geld geweest om in de voornaamste levensbehoeften van Indië te voorzien. En dat is er nu niet.

Wij hebben steeds jaren lang den Shylock uitgehangen tegenover onze koloniale pupillen in stede dat wij een goede voogd voor hen zijn geweest. En dat zou volgens de non-possumus-verzuchters maar altijd zoo moeten doorgaan?

Hoelang nog vraagt de schrijver ten slotte, zult gij Indië's geduld op de proef blijven stellen, Catilina?

* *

De heer G. A. J. van der Sande, arts, off. v. gezondheid bij de zeemacht protesteert in het *Algemeen Handelsblad* tegen onware berichten door vreemdelingen in de buitenlandsche pers verspreid omtrent toestanden in Ned. Indië.

Het «*Deutsches Kolonialblatt*» bevat in zijn 5de nummer van den XVIIIden jaargang (Berlijn, 1 Maart 1907) het verhaal van een tocht in Augustus en September 1906 volbracht door den waarnemenden gouverneur van Duitsch Nieuw-Guinea.

«Deze tocht geschiedde met den gouvernementstooper «Seestern» en werd uitgestrekt tot in de Humboldt Baai, op het Nederlandsch gedeelte van Nieuw-Guinea gelegen, van waaruit ook het Sentani-meer bezocht werd.

Het schijnt, zoo schrijft de heer v. d. Sande, dat genoemde waardigheidsbekleeder niet de hoffelijke gewoonte gevolgd heeft om vooraf aan de Nederlandsch-Indische regeering van zijn voorgenomen bezoek kennis te geven, anders ware vermoedelijk een ambtenaar ter plaatse geweest om den vreemdeling te ontvangen en behulpzaam te zijn, zooals bij een soortgelijk bezoek in 1903 is geschied. Nu werd in de Humboldt Baai als eenige blanke een vogeljager aangetroffen, van Engelsche nationaliteit, welke zeide voor rekening van het Britsche Museum te Londen vogels te verzamelen. Deze Engelschman verklaarde aan den bezoeker, dat sommige bewoners van het Sentani-meer, zooals het in 't reisverhaal heet: «noch sterk dem Kannibalismus huldigen», en verder leest men: «Er will selbst Eingeborenen begegnet sein, die Teile einer frischen Leiche mit sich getragen hätten.»

Dit verhaal van den vogeljager kan onmogelijk waar zijn; in het genoemde gebied wordt niet aan menschen-eterij gedaan. Men zou zich dan ook zonder meer van dien nonsens af kunnen wenden, ware het niet dat hier juist aan het woord zijn lieden behoorende tot de beide nationaliteiten (de Engelsche en de Duitse) die op het groote eiland Nieuw-Guinea onze staatkundige concurrenten zijn. Bovendien legde de jager er den nadruk op, dat in de Humboldt Baai en omgeving geen vertegenwoordiger van de Nederlandsch-Indische regeering gezeteld is en bij gevolg wordt in den internationalen lezerskring van «*Deutsches Kolonialblatt*» de meening gevestigd, dat op het Nederlandsch gebied van Nieuw-Guinea de gruwelijke gewoonte van het menscheneten in alle glorie en ongestraft voortbestaat. Daarom zij de tegenspraak ditmaal zeer nadrukkelijk en verzeerd van de volgende toelichting: «In het gebied waarvan sprake is heeft de wetenschappelijke expeditie, welke onder leiding van prof. A. Wichmann, van Utrecht, naar Nederlandsch Noord-Nieuw-Guinea werd uitgezonden, in het jaar 1903 maanden lang vertoefd. Als deelnemer dier expeditie heb ik nagenoeg alle dorpen aan het Sentani-Meer bezocht en o. a. in één dorp gedurende 15 achtereenvolgende dagen in een zeildoeksche reistent gewoond. Dagelijks patiënten behandelende, anthropologische en ethnographische gegevens verzamelende, bestond er volop gelegenheid zoowel de woonhuizen als de wacht- of wapenhuizen te bezoeken en te doorsnuffelen. Ondanks ijverig naspeuren is toen nimmer iets van menschen-eterij ontdekt en het bleek dat die lieden aan de idee van anthropophagie even vreemd zijn als u en ik.»

Terloops zij opgemerkt, dat de in deze streken gebruikelijke beenen dolken niet vervaardigd zijn uit menschen-eterij (zie de beschrijving der exemplaren van het museum te Batavia in den catalogus van Van der Chijs), doch zonder uitzondering uit het scheenbeen of uit den tarso-metatarsus van den casuaris worden gemaakt.

Een ander staaltje van leugenachtige berichten omtrent toestanden in de Humboldt Baai moge hier nog een plaats vinden. Ik diepte het op uit den jaargang 1877 van «*The Journal of the Anthropological Institute of Great Britain and Ireland*», waar op pag. 118 de Engelsche zee-officier Armit zijne mededeelingen omtrent de kolonisatie der Nederlanders op Nieuw-Guinea aldus vervolgt: «In Port Humboldt the Dutch entered upon new ground. Here no obstacles barred their way to success, but the cruelty and rapacity of their boors so incensed the natives that a desultory war was the result. The natives of the coast were either butchered or were driven to take refuge among the hill tribes, to whom they became slaves, and the cruelty of the Dutch has thus become proverbial along the whole length of the north-east coast of New-Guinea.»

Van dit geheele verhaal is niets waar! Zondeeling genoeg werd het, voor zooverre mij bekend, nimmer tegen-geproken. Maar zeker is, dat er hier nooit krijg door ons gevoerd is, dat er in de nabijheid geen bergbewoners zijn, dat slavernij geheel onbekend is en dat de Papoea's den Nederlanders goed gezind zijn.

Bijna zou men de fantasie van dien Armit gaan bewonderen, wanneer niet de volgende zin een zoo sterken politieken bijmaak had: «These natives the English Go-

vernment claims as its subjects, and yet they know it not, but live in daily fear of their sworn enemy descending upon them, unaware of the fact that an imaginary geographical line of demarkation protects them from the enemy they so much dread. Men voelt waar die spreker heen wilde: den Nederlanders moest de Humboldt Baai afhandig gemaakt worden; — dat reeds vóór 1877 de Humboldt Baai algemeen en stilzwijgend, ook door Engeland, als behoorende tot de invloedssfeer van Nederland werd beschouwd, mag toch bij een spreker over dit gebied bekend verondersteld worden.

Intusschen is de Humboldt Baai Nederlandsch gebleven, er heerscht vrede en tevredenheid, prostitutie en gebruik van opium of alcohol zijn er volstrekt onbekend en niets is er in de heerschende toestanden, waarover ons Nederlanders eenig ernstig verwijt valt te maken.

Ik hoop, dat dit protest ook in andere bladen moog' worden opgenomen.

Aan welk verzoek bij deze voldaan wordt.

In *Het Volk*, het sociaal-democratische hoofdongaan, troffen wij een relaas aan van een oud-koloniaal, die er zijn wederwaardigheden in mededeelt door hem in het indisch leger beleefd. Nu is de schrijver van het verhaal verre van een oppassend militair geweest. Integendeel: strafdetachment, militaire gevangenis, alles heeft hij doorgemaakt en ten slotte werd hij uit den dienst verwijderd. Dit neemt echter niet weg, dat in de beschrijving zijner lotgevallen algemeene toestanden ter sprake komen, welke nog niet lang geleden stof hebben gegeven tot ernstige critiek. Vandaar wij hier en daar een greep doen uit het gerelateerde; ook omdat zoals *Het Volk*, met welks mededeelingen men anders nogal eens voorzichtig moet zijn, hier o. i. terecht opmerkt, dat in dit verhaal een accent de vérité wordt vernomen. En al moze de toestanden daarin beschreven nu reeds zeer verbeterd zijn; het kan nimmer kwaad er nog eens de aandacht op te vestigen.

De ex-koloniaal begint met een verhaal hoe hij in het indische leger is gekomen, wat hem daar in de eerste jaren wedervoer; hoe hij al meer en meer straf kreeg — hij merkt zelf op dat hem die dikwijls terecht werd opgelegd — en hoe hij dan eindelijk bij het strafdetachment te Ngawi kwam.

„Ik kwam zoo vertelt hij, aldaar aan 10 Augustus 19... vol moed en met de beste voornemens, doch gedurende mijn verblijf tot ongeveer half Maart heb ik vele onrechtvaardigheden ondervonden.

Steeds mijn iusterste best doende, werd ik onophoudelijk op 't rapport gebracht en bestraft, hoofdzakelijk voor stof; vandaag was 't stof hier en morgen stof daar. Voor stof worden daar de meeste straffen gegeven. Was 't dan maar dat er stof aanwezig was, dan heeft men de gedachte: 't is zoo, dus ik ben strafschildig; doch ik ben vaak gestraft, omdat volgens bewering het net van mijn bedkoets niet voldoende was afgestoft, doch ik beweer dat een zindelijke Hollandsche huisvrouw er geen stof op zoude gevonden hebben.

Na ongeveer 3½ maand op zoo'n wijze doorgebracht te hebben, scheen 't nog niet voldoende te zijn en werd ik gestraft met twintig geeselslagen, omdat ik bij het poetsen mijner wapens „om dezelve een mooieren glans te geven“, een verboden poetsmiddel gebruikte. Zeker, ik had mij strafschildig gemaakt, doch ik geloof toch niet, dat mijn fout van zoo ernstigen aard was, dat ik daarvoor moest geesteseld worden. Ik geloof niet, dat zoo iets in een ander beschaafd land zal plaats hebben. Wat moet de onbeschaafde inlander wel denken van de beschaafde Hollanders?

Ten tweede male werd ik geesteseld met 20 slagen, omdat een sergeant beweerde dat ik, tijdens het luchten der arrestanten, waaronder ook ik mij bevond, voor hem de militaire houding niet had aangenomen, toen hij mijne arrestantenkamer passeerde. Mij dunkt, toch ook geen misdrijf voor zulk een straf.

Door deze beide straffen en herhaalde bestraffingen op water en rijst, opgesloten in een vuzig hok, kriemelende van ongedierte, was mijn moed, dien ik bij aankomst had, veranderd in wanhoop, zoodat ik op een keer, na wederom, zonder schuldig te zijn, in zoo'n hok te zijn gezet op water en rijst, mij zelve geen baas meer was en den commandant der wacht met mijn eetketel, gevuld met droge rijst, een klap tegen het hoofd toediende. Deze maakte daarvan een schriftelijk rapport en den volgenden dag moest ik op het rapport verschijnen en werd wederom gestraft met 20 geeselslagen, met de navolgende mutatie: onordelijk gedrag in de arrestantenkamer.

In plaats dat het daarmede was afgeloopen, ging ik voor deze zelfde zaak ook nog voor den krijgsraad, die mij veroordeelde tot drie jaren militaire gevangenisstraf. Zoodoende verkreeg ik een dubbele straf voor één misdrijf.

Nu gaat hij naar de strafgevangenis te Tjimahi, waar van hij o. m. het volgende vertelt:

„Ik werd dan overgebracht naar Tj. om aldaar mijn straftijd door te brengen. Ook daar had de onrechtvaardigheid den boventoon. Het was tijdens het bestuur van den in Indië welbekenden directeur B. Bij aankomst werd ik direct gestraft met 8 dagen cachot op water en rijst en gesloten, aangezien de sergeant Gr. beweerde, dat ik, toen deze mij de bemerking maakte de handen beter te strekken, een onverschillige houding had aangenomen, doch dit was gelogen, want de sergeant had totaal niets tot mij gezegd.

Doch in die dagen werd een ieder bij aankomst gestraft, schuld of niet, er werd maar het een of ander gemeld, het behoorde eenmaal zoo.

Ook werd ik, omdat ik van het strafdetachment kwam, ingedeeld bij 't loopend werk of de handlangers zonder

verdiensten, met alleen een toelage van negen cent per week, wat ook al weer in strijd was met de reglementen, die voorschrijven, dat zij die gestraft zijn boven 6 maanden, op een der ateliers behooren geplaatst te worden. Bovendien was ieder gerechtigd om op kosten der inrichting per week vijf stuks waschgoed te geven. Mijne werkzaamheden waren echter van dien aard, dat ik per dag minstens vijf stuks goed vuil maakte, en dat met een inkomen van 9 cent per week, waarvan ik nog mijne benodigdheden moest aanschaffen. Het gevolg was dan ook dat ik vervuilde en aan alles gebrek had. Van andere gevangenen giften aannemen, of voor hen betaalden arbeid verrichten, was ook ten strengste verboden.

Na herhaalde malen den directeur B. verzocht te hebben, mij op een der ateliers te plaatsen, waaraan deze niet wilde voldoen, kwam ik eindelijk tot het besluit, mijn vader met mijn toestand bekend te maken en eenige tegevoetkoming te verzoeken.

Di: had echter tot resultaat dat hij nog meer straf kreeg. „Eindelijk door het veelvuldig schrijven in de verschillende couranten aangaande de handelwijze van den directeur B., werden de oogen der hoogere autoriteiten geopend, met dit gevolg, dat, geheel onverwacht, de kolonel St., vergezeld van zijn adjudant, een onderzoek kwam instellen in de strafgevangenis door verschillende gestraften te hooren omtrent de handelwijze van den directeur. Wat de uitkomst van dat onderzoek was weet ik niet, doch dit weet ik wel, dat binnen korten tijd de directeur B. werd vervangen door een ander, met name K., volgens mijn oordeel een streng, doch rechtvaardig man.

Nadat deze korten tijd in de inrichting als directeur gevestigd was, werd ook mijne positie verbeterd, doordat ik werd geplaatst op het schoenmakersatelier als leerling, met een toelage van vijf cent per dag, dus voldoende om voor gebrek gevrijwaard te blijven.

Ik zag nu in een chef te hebben, die rechtvaardig handelde, zoodat ik ook van toenafaan mijn uiterste best deed, om mijn superieuren zoo min mogelijk last te veroorzaken. Het gevolg was dat ik, die vroeger steeds in straffen zat, ja, er zelfs ongevoelig voor was geworden, gedurende een vol jaar niet gestraft behoefde te worden, zoodat ik dan ook 31 Augustus 19... bij gelegenheid van een verjaardag onzer Geëerbiedigde Koningin, kwijtschelding van drie maanden der nog te ondergaane straf verkreeg, wegens goed gedrag.

Na ommekomst der straf in de Militaire Gevangenis, moest ik wederom naar het strafdetachment, maar ik had, gesterkt door deze kwijtschelding, geen donker inzicht in die toekomst en was wederom vol moed en had mij voorgenomen, te trachten nog eenmaal als een verbeterd militair in de gelederen terug te keeren. Ik was niet bang zoo heel vlug den moed te laten zakken. Doch, helaas!

Nog maar pas aangekomen zijnde, ondervond ik, dat de onrechtvaardigheid gedurende mijn afwezigheid geen haer was verbeterd.

Wel was tijdens mijne afwezigheid de geeselsstraf aldaar afgeschaff, doch daarvoor was in de plaats gekomen celstraf of eenzame opsluiting, met straffen van minstens acht en hoogstens acht-en-twintig dagen.

Ik werd al heel vlug na aankomst op 't rapport gebracht voor „stof op het nachtleger“, zonder dat het zoo was. Doch ik had mij voorgenomen, trots alle onrechtvaardigheden, steeds mijn iusterste best te blijven doen, in de hoop, dat ik door het volhouden, toch eenmaal zou overwinnen.

Na veel straf gehad te hebben ondergaan zonder schuldig te zijn, kwam ik, na verloop van zes maanden, in de 1e categorie, dus eene schrede voorwaarts.

Dit zou niet het geval zijn geweest, doch er had iets plaats gevonden, waardoor men niet zoo onrechtvaardig meer werd gestraft. Twee korporaals namelijk, wier namen ik kan noemen, konden het niet langer aanzien dat er zoovelen, waarvan zij beiden overtuigd waren dat zij steeds hun iusterste best deden in alles, toch onophoudelijk door het maken van valsche rapporten in straf waren. Zij verzochten dus het rapport bij den commandant en deelden dezen de onrechtvaardigheden mede waarop de commandant, Bl. genaamd, een onderzoek liet instellen, waardoor de valsche rapportmakers iets inbonden, met het gevolg dat, terwijl anders van de 30 man er 24 gestraft waren, het nu omgekeerd was, — wel een bewijs dat er niet altijd recht was gehandeld. Er werd ook een korporaal gestraft met 4 dagen cachot en overplaatsing wegens het onophoudelijk maken van valsche rapporten.

Doch ook dit was vlug vergeten en het was al spoedig weer hetzelfde doen van vroeger. Ik werd dan ook zoo vaak gestraft, dat ik reeds na drie maanden verblijf te hebben gehouden in de eerste categorie (welks duur zonder straffen twee maanden is), geen kans zag om over te gaan in den „proeftijd“ en na rijp overleg tot de konklusie kwam om mij maar met een briefje van ontslag nit het leger te verwijderen.

Wanneer men dit wil doen, dan moet men 365 dagen dienst gedaan hebben aldaar, de ziekte- of strafdagen niet meegerekend.

Toen ik dan ook de 365 dagen vol had, maakte ik misbruik van de verleende vergunning tot uitgaan, door den geheelen nacht in het kwartier te mankeeren, waarvoor ik bij thuiskomst in arrest werd gesteld en mij werd medegegeeld, dat er een briefje van ontslag zou worden aangevraagd.

Na verloop van 12 à 13 dagen kwam het bericht af, dat ik, daar ik te N. had geteekend, naar Nederland moest worden opgezonden, om aldaar nit het leger verwijderd te worden.

Ik kwam in N. aan 3 Dec. 19..., en 5 Dec. 19..., werd ik ontslagen.

LAMBERT WATERREUS,
Sumatrastraat 279.
b/d Bankastraat.

Den Haag.

Telefoon 1447.

Gandaria assin — Atjar gandaria.
Palmine (plantenvet) per blik à 1/2 kilo.
Bombaye ducks — Windham Corn (mais).
Nangoeng thee en Pouchong thee.
Geconfijte assem en Assem koekjes.
Sagoe Ambon — Daon Sirih.
Ijskan Tanah — Paroedans etc.
Geraspte Klapper — Java Rijst.

Abonnement geldig in

BERLITZ
meer dan 170 steden

SCHOOL

ALLEEN

Noordeinde 58 a

Gewaarschuwd wordt tegen
arglistige nabootsing.

ALLE MODERNE

TALEN
Onderwijs Vertalingen

Proefles gratis.

Prospectus franco.

W. POPPINK,



Prins Hendrikstraat 141-143

DEN HAAG.

SPECIALITEIT in het vervaardigen van
Hut-, Mail- en Reis-KOFFERS.
BILLIJKE REPARATIE-INRICHTING voor alle
oorten REISARTIKELEN.

Oranje-Hôtel.
NIJMEGEN.
Speciaal ingericht voor
Indische Families.

Petroleum-
gloeilichtbranders
zijn nu volmaakt

te verkrijgen bij
H. HEIJNEN,
Helfoverancier. SPUI 109. Lampenmaker

LEEST

Mijn nieuwste gratis brochure
- - Een ernstig woord
van verweer aan de
bestrijders van het
Neo-Malthusianisme.

De brochure wordt gratis en franco gezonden als drukwerk, als brief alléén tegen inzending van 10 cents frankkosten.

Mevrouw VAN DER WERFF,
Deskundige voor Dames,
Stationsplein 45, 's-Gravenhage.

De schrijver van dit adres is zeker geen model-soldaat geweest en bij de marine, waar men het begrip «anti-militaristische neigingen» kan vastleggen in een ontslag-briefje, zou 's mans geschiedenis misschien heel wat korter geweest zijn. Maar het is toch wel treurig, dat dergelijke toestanden konden bestaan, nu, nog geen vijf, zes jaar geleden!

Muntpolitiek in Ned.-Indië.

(Aangeboden).

(Slot).

Naar aanleiding van het Rapport van den heer Mr. Vissering over den gelds-omloop in de Residentie Oostkust van Sumatra en van den pennestrijd tusschen de heeren Mr. Vissering en J. Dinger in het Batav. Nieuwsblad.

Toen de Nederlandsche Wetgever in 1875, gestuwd door eene ongeziene kracht, tot de invoering besloot van eengonden munt naast onze zilveren munten, was het de vraag, hoeveel goud die munt, welke aan tien zilveren gulden gelijk gesteld zou worden, moest bevatten. De verhouding tusschen de goud- en de zilverwaarde, vroeger altijd zuiver of nagenoeg 15.5 : 1, was in 1875 geworden : 16.63 : 1. Een eenvoudige berekening, nl. 9.45 (de gulden bevat 9.45 gram fijn zilver) gedeeld door 16.63 geeft aan, dat het tienguldenstuk moest bevatten 5.6825 gram fijn goud om op dat oogenblik niemand onrecht te doen boven het onrecht, dat er op zichzelf al in ligt iemand te dwingen tot het leveren van een handelsartikel (goud), als hij zich verbonden heeft tot het leveren van een ander handelsartikel (zilver).

De Minister van Financiën stelde echter niet voor 5.6825, doch 6.048 gram, wat 6.432 percent te hoog, wat dus groot onrecht was tegenover alle toenmalige schuldenaars. En tot welk een hoogte dat onrecht langzamerhand is aangegroeid en in 1901, voor het Rijk in Europa, blijvend is verklaard, dat weten wij, dat behoort helaas tot de geschiedenis. Welnu, tegen die bepaling van de hoeveelheid goud op 6.048 gram verzette zich een groot Nederlandsch Staatsman van liberale richting; hij wilde het onrecht nog grooter maken: niet 6.048, doch 6,09318 gram goud zou ons tien guldenstuk bevatten, als zijn amendement niet afgestemd geworden ware, wat met weinig stemmen meerderheid gebeurde. Hij verklaarde het zelf, zijn amendement beoogde alleen het gemak van den handel, dat ook den Minister van Financiën het getal 6.048 gedictieerd had. Dat alle bestaande contracten van koop en huur, alle belastingen, retributien, enz., enz., qualitate et quantitate, veranderden, dat werd blijkbaar als bijzaak beschouwd. Diezelfde staatsman van zooveen heeft later, behalve zijn werken als Minister en als Lid van de twee Kamers der Staten-Generaal, veel geschreven van blijvende waarde, ook over financiële vraagstukken, maar zeker heeft hij nooit ernstige studie gemaakt van het muntvraagstuk, dat toch van zoo'n enorm gewicht is voor iedereen, voor rijk en arm, voor oud en jong. Want had hij dit vraagstuk ernstig bestudeerd, dan zou hij, zoo zeker als tweemaal twee vier is, mee vooraan gestaan hebben om onze muntpolitiek te bestrijden en vooral onze treurige, onverantwoordelijke wet van 20 Mei 1901. Niet stilzwijgend zou dan het tot stand

komen van die wet zijn aangezien door den heer Mr. van Houten, die reeds in 1874 op duidelijke en overtuigende wijze aantoonde, hoe veelvuldig door maatregelen van wetgeving en bestuur eene billijke verdeling van den door gemeenschappelijke arbeid voortgebrachten rijkdom wordt belet («Over den invloed der wetgeving op de verdeling van den rijkdom»). En hoe kolossaal, en hoe onbillijk is daarna die bemoeienis van onze wetgeving geweest met den vrijen handel, door willekeurig voor te schrijven, dat alle verplichtingen tot levering van de koopwaar zilver (en iedereen had vele zulke verplichtingen) te veranderen in verplichtingen tot levering van een, veel te hoog bepaald, equivalent in goud. De staats-schuld, in cijfers gelijk gebleven, is in werkelijkheid verdubbeld, de landbouw gemineerd; flinke boerderijen kunnen sedert vele jaren bij ons niet meer bestaan, in Duitschland alleen, omdat men ze daar door hooge invoerrechten op landbouwproducten eenige compensatie gegeven heeft.

Heeft de liberale staatsman van zooveen zich nooit verzet tegen onze slechte, hoogst onrechtvaardige muntpolitiek, anderen deden het evenwin; liberaal of conservatief, paganist of kerkelijkgezind, allen, met ééne enkele uitzondering, rekenden zich zelve in 1901 onbevoegd bij de behandeling van het ontwerp der economisch onrechtvaardigste wet, die wel ooit in Nederland is tot stand gekomen.

Bij de behandeling van dat ontwerp in de Tweede Kamer kreeg de heer Harte van Tecklenburg tweemaal het woord om, met zekere geestdrift, te strijden voor... **de k in het woord koninkrijk.** En die deskundige werd door dr. Kuyper, toch ook een groot Staatsman, uitverkozen tot... **Minister van Financiën!** Waar twee politici, ieder wellicht de grootste van zijne staatkundige richting, zóó te kort bleven in kennis van het toch zoo uiterst gewichtige muntvraagstuk, daar mag de door de Grondwet aangewezen macht voor de regeling der munt hare bevoegdheid, tevens haar plicht, toch zeker niet overlaten aan de Indische Regeering in samenwerking met de Javasche Bank, wat in de werkelijkheid wel zijn zou de Javasche Bank met de Indische Regeering.

De straf voor die onverantwoordelijke onwetendheid, onverantwoordelijk namelijk voor politieke personen van erkende bekwaamheid, is niet uitgebleven. De macht der sociaal-democratie, de groote vijandin zoowel van liberalen als van kerkelijken, is wel door niets zoo gestegen als door de meerdere welvaart van alle loonarbeiders tegenover hun werkgevers en door den trek der boerenbevolking naar de steden. Het eerste is een rechtstreeksch gevolg, tevens groote lichtzijde, van onze muntpolitiek, die den landbouw zóó in verdrukking bracht, het tweede is een sequel van het eerste.

Waarom juist nu overgegaan van den dollar tot den gulden? 't Is nu eindelijk tijd, beweert men, om de munt bij ons overal nationaal te maken. Waarom was het niet vroeger tijd? Omdat er toen, zooals de Resident-Voorzitter in de Vergadering te Medan erkende, schatten mee verdiend zijn. Volgens den heer Vissering is de overgang noodig: «... Ook in Ned.-Indië is dus de regeling van de munt te beschouwen als een der eerste rechten, maar tevens een der eerste plichten van het Gouvernement.» Dit is, zooals we reeds opmerkten, onjuist: een der eerste

zou ik mijzelf als een wilde gevoelen.

Slechts terwille van grootmama en natuurlijk om jon had ik naar Duitschland willen komen.

Nu verzoek ik je: kom in plaats daarvan zelve naar Kairo. Het is hier mooi en er is veel merkwaardigs te zien. Wij varen dan samen den Nijl op.

Maar je moet zomerkleeren meebrengen!

Inliggend vindt ge de reisroute, die ik voor je genoteerd heb. Laat je biljet van Cook komen. Je reist wel het aangenaamste met de Bremer Lloyd van Genua uit. Te Alexandrië haal ik je van de boot. Kom spoedig en telegrafer.

Je RAINER.

Februari. Diepblauwe hemel, droge zonnearmte, geel zandstof.

De rechte dadelpalmen steken hun grijsgroene toppen hoog in de lucht. De weinige, moeizaam verzorgde, boomen en struiken laten stofziek hun vele bladeren hangen, juist als onze stadsboomen in een heeten zomer.

Maar welk een leven! Welk een volheid van licht! Welk een kleurengloed in de oude Woestijnstad!

Op de groote, de geheele straat overziende verandah van Shepherd's Hotel zaten aan een der tabrijke tafeltjes Rainer en Maleen. Zij dronken mokka uit kleine kopjes zonder oor en luisterden naar de muziekkapel, die beneden een uitvoering gaf.

Maleen zag dagelijks met genoegen, hoe haar broer de bliken der in het hotel logeerende Engelsche dames tot zich trok.

Rainer zag er ouder uit, dan zijn leeftijd meebracht. Zijn door de koorts vermagerd gelaat was toch opvallend mannelijk en krachtig van uitdrukking. Daarbij zijn trouwhartige blauwe oogen!

De dochteren van Albion wonnen onder de hand inlich-

rechten, tevens een der eerste plichten van het (Indische) Gouvernement is — van de munt af te blijven, als zijnde den Nederlandschen Wetgever voorbehouden. Met den dollar, de koopwaar zilver, «zijn schatten verdiend», zei de Resident terecht. Verdiend door wie? Door de duizenden, later vele tienduizenden arbeiders op de ondernemingen? Natuurlijk niet, doch door de ondernemers. En 't Gouvernement verzette zich er niet tegen, ook niet toen al jaren lang een geregelde toestand was ontstaan. En zeker zou ook nu zich niemand, behalve de heer V., tegen den dollar verzetten, als de verhouding van deze munt tot den gulden nog altijd in 't voordeel gebleven was voor de werkgevers en in 't nadeel voor de arbeiders. In het eerst werden op Java koelies aangeworven onder de belofte, dat zij bijv. zes rijksdaalders loon per maand zouden ontvangen.

Op Oost-Sumatra aangekomen, kregen zij wel geen rijksdaalders, maar toch zes zilverstukken (Mexicaansche dollars), die evenveel waard waren. Zij beschouwden die stukken dan ook als een ander soort ringgits (rijksdaalders); «ringgit boeroeng» noemden zij den dollar, d. w. z.: «rijksdaalder met een vogel er op»; op de ééne zijde van den Mexicaanschen dollar staat een vogel afgebeeld. De Chineesche koelies waren aangenomen tegen deze dollars, hun bekend uit hun vaderland, waar geen eigen staatsmuntslag, behalve voor pasmunt, bestaat (wat inderdaad niet tot nadeel van China is geweest). Zij waren dus ook tevreden.

De zegeningen, die de heer Mr. N. P. van den Berg, President van de Javasche, thans President van de Nederlandsche Bank, van onzen overgang tot het goud ook voor Indië voorspelde, bleven uit en moesten uitblijven; in plaats daarvan kwam en moest komen de «inzinking» van Java; Oost-Sumatra echter, dat zich aan het zilver hield, genoot een ongekenen bloei, evenals Britsch-Indië, waar men ook aan de vrije zilvermunt vasthield. In dit laatste land duurde die bloei onafgebroken voort, tot men daar, te kwader ure, overging tot den gouden standaard, gedreven als men voortdurend werd door de belanghebbende industriëlen in Manchester en elders in Engeland en door de evenzeer belanghebbende officieren en burgerlijke ambtenaren in Britsch-Indië zelf. Toen kwam daar ook en moest daar komen de «inzinking», die gevolgd werd door ergere dingen, door hongersnood en weer hongersnood, jaren achtereen.

Nu stijgt het zilver. Het is gedaald geweest een oogenblik tot 94 cent de dollar, thans staat deze op 1.41 gl. genoteerd, laten wij als uiterste cijfers nemen 100 en 140 cent. Welnu, zegt iedereen, de dollar is 40 percent gestegen in waarde, dat is duidelijk. Een onuitroefbaar dwaalbegrip en niets anders! Zeker, de dollar zou 40 percent in waarde gestegen zijn, als de gulden (feitelijk een bon voor 0.6048 gram goud) een standvastige waarde had, doch dit is allerminst het geval. Integendeel, we mogen wel aannemen, dat de gulden, m. a. w. het metaal goud, minstens evenveel in waarde gedaald als de dollar, het metaal zilver, gestegen is. De daling van de goudwaarde kan der landbouwende en industriële bevolking van ons Indië en ook van de Europeesche goudlanden, dus ook van Nederland, ten goede komen, wat trouwens al begonnen is; de verslagen van de Ministers

tingen in omtrent het interessante Duitse paar. Toen zij vernamen, dat «hij» niet de echtgenoot van de dame, maar een ongehuwde broeder was, en, boven en behalve zijn hart, nog een gravenkroontje weg te schenken had, steeg haar geestdrift tot het bovenmatige. Maleen plaagde haar broer geducht met zijn onweerstaanbaarheid. «Een echte hartenroover en ladykiller.»

Daar hij nog al schuchter was in den omgang met dames, hoorde hij die plagerijen niet ongaarne.

Thans bestudeerde Maleen de Parijsche en Londensche modenieuwtjes, die hier door Britsche seasonschoonen vertoond werden, terwijl Rainer zich vermaakte met het gadesaan van de uit alle landen van het Oosten afkomstige straattypen.

Uit het middenportaal van het hotel kwam een paar de verandah op, aan wie men terstond zag, dat zij Duitschers waren.

De voorop gaande dame, middelmatig groot en min of meer gezet, liep snel, met korte pasjes, knoopte haar handschoenen vast en keek door haar witte voile koeltjes recht voor zich uit, alsof voor haar de interessante bonte menigte een ledige ruimte was.

De achter haar komende heer had een zeer deftig uiterlijk.

«Hij ziet er uit als een regeerend vorst, merkte een Engelsche op, die tot haar leedwezen nog nooit een regeerend vorst gezien had.

Plotseling kwam er leven in den koelen blik der dame. Zij bleef staan en keerde zich even naar haar geleider:

«Daar is mevrouw von Dietlas.»

Op hetzelfde oogenblik zeide Maleen:

«De Silffa's.»

Rainer, die den begroetenden blik van Baronesse Silffa opving, stond op.

Mevrouw von Silffa vond kalm en snel haar weg door het labyrinth van tafeltjes en stoelen en legde haar kleine,

FEUILLETON.

In het Land van Belofte.

Naar het Duitsch van

FRIEDA VON BULOW.

XXVIII.

Ook heb ik in de courant gelezen, dat de Consul Baron Silffa, die in ongenade gevallen was en van wiens lof in mijn tijd het lieve Oengoedja zoo vol was, dat ik ten slotte al naar werd als ik zijn naam maar hoorde — dat deze Silffa tot gezant benoemd is in Peking.

Hij zal zich binnen kort met zijn vrouw daarheen begeven. Oengoedja zal zeker wel vlaggen, als het dit nieuwtje verneemt?

Zoo gaat het op en af met de gunst der grooten, en de menigte jubelt of schimpt als een gewillig koor. Wat is er toch een karakterloosheid onder de menschen!

MALEEN.

Rainer aan Maleen.

Kairo, Shepherd's Hotel, 10 Dec.

Lieve Maleen,

Nu grootmama niet meer leeft, waar wij nog iets als een onderlijk huis hadden, heb ik in het geheel geen lust, naar het sneeuwige Duitschland te komen.

Ik ben in de zes jaren van mijn tropenleven zeer gevoelig geworden voor koude, en pas bovendien ook niet meer in ons al te gecompliceerd beschaafd leven. Overal

van Financiën luiden overal zeer gunstig. De daling van de goudwaarde blijkt rechtstreeks uit de Index-cijfers, maandelijks door "The Economist" geplubliceerd. Maar die daling zou voor de werkgevers van Oost-Sumatra, dus ook voor de aandeelhouders van de groote cultuurmaatschappijen aldaar, bij behoud van den dollar (want op de vaste goudwaarde van den Straits-dollar is niet met zekerheid te rekenen) wel eens zeer nadeelig kunnen blijken. Dit is dan ook de reden, waarom men thans op eens invoering eischt van onze Nederlandsche munt, terwijl men, zooals de hr. Dinger opmerkt, op West-Sumatra de duiten ongemoeid laat. Toen men voor Midden-Java de duiten ging verbieden, heb ik erop gewezen, dat de voorgenomen maatregel, met het oog op de wet gerechtvaardigd, allicht treurige gevolgen zou blijken te hebben voor de toch al zoo arme bevolking aldaar. Vele, ja wel de meeste, uitgaven van den duitbewoner bedroegen niet meer dan telkens een duit. Dat werd nu voortaan een cent. Dus zeker de helft van zijn uitgaven werd met 20 percent verhoogd, en dat voor menschen, die inderdaad niets, niets missen konden. Kort daarop kwam hongersnood in die streken. Ik zal niet beweren, dat die hongersnood een rechtstreeksch gevolg was van de intrekking der duiten, maar dat deze er mee deel aan heeft gehad, geloof ik zeker. Ik had in de Indische dagbladen gepleit voor een gelijkstelling van den Indischen cent met $\frac{1}{2}$ van een dubbeltje, dus hem geen hogere goudwaarde te geven dan waarvoor de duit gangbaar was, d. i. 0.00504 gram goud. Maar waarvoor zou de Indische Regeering ook zoo iets voorstellen? Blijf dan niet het heilige tientallige stelsel miskend? En die inlanders klagen immers toch niet; zij lijden gebrek, gaan dood desnoods, zonder klacht; hoogstens zuchten zij eens, wat toch niemand deert; geen dividend lijkt er onder.

De heer Westerman gaf in het laatstverschenen nummer van „De Indische Gids”, naar aanleiding van de voorgenomen vervanging van den dollar door den gulden in de Residentie Oost-Sumatra, „Eenige Bedenkingen” tegen het plan en noemt dit eenvoudig een belangenstrijd tusschen de Cultures en de Java'sche Bank. De hr. Vissering, President van de Bank, denkt er anders over, en daarom wijst hij herhaaldelijk op de noodzakelijkheid, dat alle kosten van den overgang, zooals de inwisseling tegen de hoogste koersen, transportkosten, kosten van bewaking en van assurantie, voor rekening van den lande moeten komen. Toch zullen zowel de Javasche als de Nederlandsche Bank ongetwijfeld voordeel doen met dien overgang. In de eerste plaats al zal het „kaspapier” van de Factory der Nederlandsche Handelsmaatschappij op de Oostkust van Sumatra plaats maken voor biljetten van de Javasche Bank, d. w. z. een groot renteloos deposito zal van de eerstgenoemde Bank op de Javasche Bank overgaan, en al brengt die overgang natuurlijk eenige kosten met zich mee, het zal toch der Javasche Bank groot voordeel opleveren. Dat kaspapier, niets anders dan bankbiljetten aan toonder, bewijst alweer, dat indertijd Minister Sprenger van Eijk, bekwaam gedachtenis, gelijk had, toen hij beweerde, dat men in Indië twee soorten van wettelijke voorschriften heeft, n. l. ééne soort, die men

met een parelgrijze handschoen bedekte hand in de hand van Maleen.

Rainer wenkte een kelner, die over de hoofden van zittende menschen heen, een paar lichte, bont-rieten stoeljes aanbracht.

„Drinkt u altijd hier koffie, mevrouw von Dietlas?”

„Als het zoo valt. Het is een aardig zitje hier, bij de muziek. U blijft nu een poosje bij ons, niet waar?”

Mevrouw von Silffa keek vragend naar haar man op.

„Wij hebben geen tijd om tot onszelf te komen!” zeide zij. Voor het middagmaal hebben wij de Pyramiden bekeken . . .

„En bestegen,” viel haar man in.

„Nu, één toch maar,” lachte zij. En daarna zijn wij nog in sneltreins tempo het Giseh-museum doorgehield. Nu zijn er weer bezoeken te brengen. Wat heeft u het toch gemakkelijk!

„Zes dagen zijn ook wezenlijk te weinig voor Kairo,” vond Maleen.

„Toch beter dan niets,” troostte Silffa.

„Men komt ook zoo moeilijk uit Berlijn weg,” hervatte mevrouw von Silffa. „Wij hadden gehoopt, veel vroeger hier te zijn. Maar u kunt niet gelooven, wat dat in de laatste weken een gejaag was. Duizenderlei inkoop, besprekingen met naaisters en kleermakers, de heele bagage zeedicht verpakken en dan nog die nooit eindigende afscheidsbezoeken en afscheidsfeestjes.”

„Feesten,” verbeterde hij lachend, ja, je bent een zwaarbeproeve vrouw, mijn arme Nelly.

Zij zag hem aan. Even een teedere blik, die in zijn oogen weerklaats.

Toen sprak zij met een zachtje, doch een glimlachen den mond:

„Hij is zoo gelukkig, dat hij zich weer aan onze verkafte koloniale-Duitschers mag gaan ergeren!”

„Dat begrijp ik volkomen,” antwoordde Maleen met

wel gelieft uit te voeren, en eene soort, die niet wordt uitgevoerd.

Dat men in Indië het er voor houdt, dat de nieuwe regeling te Batavia of Buitenzorg zal bektonken worden, daarvoor spreekt ook het zooveen aangehaalde artikel van den heer Vesterman, waar die zegt, dat de hr. Vissering, verzekerd van den steun van den Gouverneur-Generaal, in de benijdbare positie verkeert van zijn woorden eenvoudig in daden te kunnen omzetten.

De heer J. Dinger te Batavia heeft na zijne hiervoor genoemde artikelen in het „Bataviaasch Nieuwsblad”, waarin hij zich heelemaal niet ingenomen toont met onze muntpolitiek in Indië, ook nog eene beschouwing over de kwestie gegeven in het Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw, dat te Batavia verschijnt. Bij het lezen van die artikelen komt een gevoel over mij van spijt, min of meer van ergernis. De heer D. is een bankier, die, wat zeer zeldzaam is al moge dit vreemd klinken, volkomen op de hoogte is van banken muntwezen, zoo als een bekwaam machinist de werking van zijn machine ook in de onderdeelen begrijpt. De heer D. zou daarom misschien grooten invloed ten goede kunnen uitoefenen, den strijd aanbindende voor eene eigen muntwet voor Indië, waarbij zoowel het eerlijksch als het utiliteitsgevoel op den voorgrond stond. Indië zou dan niet mogen krijgen den gouden standaard, waarmee de heer D. zich schijnt verzoent te hebben, denkende dat het nu wel niet anders meer gaat. Indië zou, geleidelijk, moeten terugkeeren tot den zilveren, dan wel moeten aannemen den dubbelen standaard zonder vaste waardeverhouding, zooals ik dit elders beschreven heb. [Maar de heer D. is zoo erg, zoo heel erg parlementair geworden. Dat hij van de gelegenheid gebruik maakt, waar hij ze meent te vinden, om gepatriëerden iets vriendelijks te zeggen, mag hem niet kwalijk worden genomen, 't is een onschuldig genoeg. Doch zulk eene beleefdheid mag tot geen verkeerde of minder juiste opvattingen voor den lezer aanleiding geven. Zoo in 't Bat. Nbl. van 8 October 11.:

„Het is trouwens over bekend, dat men bij de regeering geen overvloed van menschen heeft, bekend met bank- en muntzaken, men komt er rond voor uit, dat men als zoodanig ook den tegenwoordigen minister van financiën, in den raad van Indië, zeer mist.”

Van dat „zeer missen” is de Algemeene Secretarie zich dan toch wel eerst bewust geworden na het aftreden van den heer Mr. de Meester, misschien wel eerst nadat de heer de M. Minister-President geworden was. Is de heer D. een vreemdeling in het Buitenzorgsch Jerusalem? Mijn opmerking zegt niets ten nadeele van onzen Minister van Financiën, ze zou dit alleen doen, als „de onfeilbare Algemeene Secretarie”, aan welke men overigens zeker geen groote bekwaamheid mag ontzeggen, ook werkelijk onfeilbaar was.

En zou de heer D. inderdaad van den heer Vissering een optreden wenschen als van den vroegeren President der Javasche Bank, den heer N. P. van den Berg, (zie Bat. Nbl. van 5 Oct. 11.)? Is de groote strijd van den tegenwoordigen President der Ned. Bank voor de invoering ook in Indië van het goud als rekeningseenheid dat land werkelijk ten zegen geweest? De heer D. stelt indirect zelf de vraag in het Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw van December, maar beter ware het, dat

ingehouden warmte.

Nelly keek haar man aan.

„Zie je Max, mevrouw von Dietlas had je vroeger moeten leeren kennen,” sprak zij.

En tot Maleen;

„Het is mij in deze paar dagen reeds meermalen opgevallen hoezeer u met Max overeenstemt. Veel meer dan ik.”

Maleen glimlachte.

„Het komt mij voor, dat u den heer von Silffa zoo goed begrijpt, als maar mogelijk is.”

„Begrijpen? . . . Ik weet niet. Maar in elk geval . . .”

Zij boog zich naar Maleen's oor en fluisterde schalks:

„Ik zou hem voor geen schatten ter wereld anders willen hebben dan hij is, mijn lieve, groote phantast.”

Maleen, voelde bij deze vertrouwelijke mededeeling een kleinen steek in hart.

„Is dat afgunst?” dacht zij. „Ik geloof, dat ik zelf

zeer gaarne de vrouw van dezen man zou willen zijn, ondanks alles.”

„Max, ik wilde liever vandaag niet meer naar de Russen,” zeide Nelly op verzoekenden toon.

Hij keek haar opmerkzaam aan.

„Als je moe bent, doen wij het natuurlijk niet.”

Zij stond vastbesloten op.

„Neen, het is meer traagheid dan moeheid. Kom maar, anders ligt je later de zonde der veronachtzaamheid zwaar in de maag. Kom! Ik ben werkelijk niet moede. Dus van avond met het diner zien wij elkander weer?”

„Dat is een vrouw, die haar man aanbidt,” zeide Maleen, nadat het paar zich verwijderd had. „Wat moet zij gelukkig zijn.”

„Zij mag ook trotsch op hem wezen,” vond Rainer.

„Jammer, dat zij zoo spoedig verder reizen.”

Rainer antwoordde niet.

Hij groette juist iemand en kleurde daarbij. Aan zijn gezicht zag Maleen, wie de groet gold.

hij eens onomwonden daaromtrent zijn meening en niets anders dan zijn meening en zijn heele meening ten beste gegeven had.

Een enkele maal scheurt hier of daar het zoo erg parlementaire kleed van den heer D., dat nog altijd niet overal even goed zit, wel altijd een beetje hinderlijk zal blijven. Zoo o. a. in de Septembaerlevering van het zooveen genoemde Tijdschrift, waar de heer D. erop wijst, hoe ook de Ned. Bank zal profiteeren van den overgang van den dollar tot den gulden. Wel naïef mag men het noemen, waar hij zijne verwondering er over uitdrukt, dat Minister Harte van Teekelenburg „geen enkele poging gedaan heeft om, met het oog op art. 4 der muntwet 1901, de beschikking te behouden over de inschrijving in de grootboeken der nationale schuld, ter verzekering van de inwisseling der thans ingetrokken muntbiljetten.” O sancta simplicitas dinzeriana!

Twintig jaren geleden schreef de heer D. een brochure („De Nadeelen van onze tegenwoordige Muntregelingen” door J. Dinger Wzn. 1887), tintelende van verontwaardiging over onze schandelijke muntpolitiek. 'k Heb geleerde, meer would-be geleerde en veel heelemaal niet geleerde verhandelingen over het muntwezen bestudeerd, maar nooit heb ik daarover een juister en pakkender betoog gelezen. Dat kon echter alleen, omdat de schrijver toen nog geen Rücksichten nam, streed voor wat hij als waar, rechtvaardig en goed erkende, zonder ommezien. Natuurlijk onderging hij het lot, dat zulke schrijvers in ons braaf vaderland steeds wacht, hij werd doodgezwegen; het Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw weigerde de opname van zijn artikel, dat toen als brochure verscheen. Eene enkele aanhaling uit dat boekje:

„Doch van welk standpunt men de zaak ook beschouwt, aan dien gulden bij de wet een waarde toe te kennen van 0,6048 gram goud met het oog op de dalende waarde van 9,45 gram silver, is óf een daad, die een nieuw bewijs levert voor het onhoudbare van den toestand, als alleen die bezitters aan het roer zijn, die het volk geheel en al vergeten, óf een daad van onbekwaamheid, Zou men tot een Eerste en Tweede Kamer, die zulke wetten, na rijpe overweging, klakkeloos goedkeurt, niet een Olivier Cromwell afzenden en, als op 20 April 1653 in Engeland, den leden toevoegen het bekende: „You are no parliament! I say You are no parliament! Begone, and give place to honest men. What shall we do with that bauble? Take it away !” ?

Doch zulke taal noemt men heftig in Nederland en eenige heeren in den Haag zouden zelfs, als ze zoo werden toegesproken, rustig op hun plaats blijven zitten en onder elkander een verhandeling houden over parlementaire vormen.

De Staatsschuld is intusschen door de wet van 6 Juni 1875 vastgesteld naar den maatstaf van 0,6048 gram goud per gulden; en aan de houders is dus een machtiger titel in handen gespeeld; daaraan valt niets te veranderen; de wetten moeten ook door de benadeelden worden geëerbiedigd.”

Daaraan valt niets te veranderen, zoo zei de heer D. Daarmee ben ik het nooit eens geweest, wijl in de Staten-Generaal steeds op den voorgrond had gestaan, dat slechts eene TIJDELIJKE regeling bedoeld was, wat ook in de considerans van de wet werd opgenomen. Het tijdelijke van de regeling bleek ook nog uit de niet tegengesproken woorden van Mr. van Houten:

Zij wendde het hoofd in de richting van zijn blik en zag, wat zij verwachtte: een beeldmooi Engelsch meisje, die in een nauwsluitende, witte amazone over het terras kwam, aan de zijde van haar vader, een Engelsch-Indisch generaal.

Ook de vader was in rij-kostuum. Op de straat hield een roedgerokte knecht de paarden vast.

„Miss Woodstock ziet er brillant uit in amazone,” zeide Maleen.

„Zij ziet er altijd brillant uit, beweerde Rainer.”

Toen sprong hij op.

„Excuseer!”

Er was iets niet in orde aan het zadel van de jonge dame en de bediende in de roode rok scheen er niet goed mee terecht te kunnen.

Maleen zag met genoegen, hoe Rainer op zijn eenvoudige, ongedwongen manier de behulpzame hand bood, hoe practisch, zeker en vaardig hij te werk ging, hoe hij toen met rustige kracht het mooie meisje in het zadel tilde en hoe vader en dochter hem vriendelijk toelachten.

Zeer vergenoegd kwam Rainer terug.

De muziek speelde een eigenaardige, nieuwe wals, waarvan de meeslepende tonen, Maleen tot tranen toe roerden.

„Zou je denken, dat ze mij neemt?” vroegde plots Rainer.

Zij schrikte op.

„Wie?”

„Wel, Miss Woodstock.”

Hij was met zijn gedachten nog altijd bij haar.

Maleen zag hem ernstig in de oogen:

„Ja.”

(Wordt vervolgd.)

„De Regeering heeft aan de Vergadering de aanneming van mijn amendement ontraden, op grond dat daardoor onherroepelijk zou worden gevestigd een dubbele standaard.“

Wél onverantwoordelijk was het dus in 1901 alle bestaande schulden, ook onze enorme Staatsschuld, BLIJVEN te maken tot een schuld in goud, dubbel zoo groot als de oorspronkelijk bestaande schuld in zilver. Zei ik te veel, toen ik vóór de openbare behandeling van het ontwerp mijn eersten „Open brief aan de Leden der Staten-Generaal“ betitelde: *Een misdaad in voorbereiding?*

Sinds 1901 valt er inderdaad, DOCH DIT GELDT ALLEEN VOOR HET RIJK IN EUROPA, niets meer aan ons muntwezen te veranderen.

Als de hr. D. nog eens alle bij-overwegingen ter zijde kon werpen en met alle kracht van zijne overtuiging, door studie en ervaring verkregen, opkwam voor eene geheel eigen muntregeling voor Indië, rechtvaardig en deugdelijk; als daarbij de hr. N. P. van den Berg eens tot de ronde erkenning mocht komen, dat zijn strijd voor den gouden muntstandaard in Indië geen goede, doch integendeel onrechtvaardige, noodlottige gevolgen heeft gehad, dan zou een goede tijd voor Indië kunnen aanbreken.

De menschkundige lezer zegt hier allicht bij zich zelve: hoe naïef! En, jammer genoeg, zegt hij dit wel met alle recht.

's-Gravenhage, 25 Februari 1907.

M. J. WIESSING.

Oost-Indische Berichten.

Watersnood. De Resident van Semarang seinde 19 Februari jl. naar Batavia:

Sedert 10 dezer vallen hier zware regens. In Kendal is de dijk van de kali Adji doorgebroken. De hoofdplaats der afdeeling staat onder water. Sedert gisteren avond is de waterstand in de kali Loesi bij Poerwodadi stijgende. De Demaksche Toentangdijk is op 3 plaatsen doorgebroken. De sluis in de kali Kontak, boven Boejaran, is vernield. Groote uitgestrektheden sawahs, voor de tweede maal beplant, staan diep onder water. Hulp wordt verleend.

De a.s. jaarmarkt te Soerabaja. Het Soer. Hbl. van 17 Febr. jl. meldt: Gisterenavond werd hier in de kaboepaten een vergadering gehouden van de jaarmarktcommissie.

De secretaris de heer J. E. Jasper, deelde mede, dat ook ditmaal een renteloos voorschot zou worden verstrekt, doch niet door de regeering, maar door een particulier te Soerabaja, wiens naam nog niet genoemd mag worden. Aan de nijveren zullen dit jaar geen voorschotten worden verstrekt, terwijl de commissie voor den verkoop van inzendingen geen commissieloon zal berekenen.

Voor de verdeling der werkzaamheden zullen subcommissies worden ingesteld, die de noodige schikkingen zullen treffen voor het bebouwen van het terrein, de volksvermakelijkheden en de financiën. Een terreinkaart met de noodige aanwijzingen circuleerde op de vergadering. Voor de afdeeling pluimvee, zoo werd medegedeeld, zal de medewerking verzocht worden van den heer G. L. la Bastide te Bandoeng. Een bijzondere attractie zal aan de jaarmarkt verleend worden door de mooie verzameling van antiek Chineesch porcelein en aardewerk van den heer Römer sr. alhier. Henri Borel zal verzocht worden de ealage naar zijn inzichten te doen arrangeeren. Dit jaar zullen verder onder eenigszins beperkende voorwaarden artikelen worden toegelaten door Inlanders in Europeesche ateliers vervaardigd. Hiervoor zal een loods van 80 bij 10 meter worden ingericht.

Met het oog op brandgevaar bij verlichting van het terrein met gas besloot de vergadering maar electrisch licht te nemen, dat bij een behoorlijke voorbereiding aan de vereischten zal voldoen.

Wat de inzendingen betreft, deze zullen bestaan uit Baweansch vlechtwerk, aardewerk van Trengalek, artikelen uit de Padangsche Bovenlanden, uit Palembang; houtsnijwerk uit Japara en Singkel; Solosche batiks; voorwerpen van den regent van Bora; ijzersmeedwerk uit Magetan; de collectie vlechtwerk van den heer Jasper, voorwerpen uit Timor enz.

De noodige medailles, van goud, zilver en brons zijn besteld bij de bekende firma Begeer te Utrecht.

Natuurlijk zal het wederom niet aan volksvermakelijkheden ontbreken. Dat er gamelans bespeeld zullen worden, spreekt van zelf; een caroussel en een bioscoop zullen een plaats krijgen; schermdansers van Menang Kabon, Alfoersche tjakalole, de topeng, de Soendasche anklong, de ekol en koeda kepeng — de opsomming wijst er op, dat het aan verscheidenheid van pretjes allerminst zal ontbreken.

Haar voordeel doende met de ervaring, het vorige jaar opgedaan, zal de feestcommissie stellig dit jaar haar bedoelingen nog beter tot hun recht doen komen.

(Soer. Hbl.).

Het *Bat. Nieuwsblad* van 16 Febr. jl. wijdt een hoofdartikel aan: **De Stelling van Bandoeng!** — Den 19en Januari werd in dit blad gememoreerd, hoe de gewezen minister van oorlog, de heer Eland, thans lid van de tweede kamer der Staten-Generaal voor Arnhem, in de vergadering van 15 December als deskundige verklaarde, dat het geen aanbeveling verdiende om ten aanhoore van het buitenland van de kleinheid van onze maritieme strijdkrachten te gewagen, doch dat veeleer door bluffen op talloze drijvende mijnen en op versperingen den eventueelen vijand vrees aangejaagd moet worden.

„Dezelfde kinderlijke naïveteit“, schrijft het blad verder, „kenmerkte ook onze vorigen gouverneur-generaal. De heer Rooseboom, generaal, oud-souschef van den nederlandschen generalen staf, ook een bejaard man, met veeljarige nederlandsche militaire ondervinding, meende, dat wij, door geruchten te verspreiden omtrent ontelbare mijnen, onze indische stellingen afschrikwekkend zouden kunnen maken. Op dat punt alleen wenschte hij publiciteit en wel een publiciteit, die de grenzen van de juistheid verre overschreed...“

„En de heer Rooseboom, zooals men weet, is de vader van ons verdedigingsstelsel, hij maakte een tweetal reizen in het belang dier verdediging, en ontwierp de stelling van Bandoeng, ons laatste bolwerk.“

„Ach ja, die stelling van Bandoeng!“

„Die stelling nadert nu met rassche schreden haar voltooiing. De bewapening van het fort Pasir Gagat is reeds afgevoerd. De vuurmonden met toebehooren zijn reeds toevertrouwd aan de goede zorgen van den fortwachter, een gewezen korporaal-zienvader, die, met een goeden voorraad verbandstoffen, het materiaal wel in schitterenden toestand zal weten te houden.“

„Nu nog drie andere werken, die bij Tjalindoeng, bewapend. En als ook deze van geschut voorzien zullen zijn, is de beroemde stelling van Bandoeng compleet.“

„En wat een stelling!“

„Zij is zóó uitgestrekt, dat zij niet behoorlijk verdedigd kan worden, zelfs al hadden wij ten allen tijde bataljons van 600 man, in stede van, als nu, incomplete corpsen van 150 man...“

„Haar steunpunten, de forten, zijn, op een enkele na, niet meer dan open batterijen, dus slechts van tijdelijke waarde...“

„Die batterijen zijn niet voorzien van eenige honderden vuurmonden, waaronder een groot aantal snelvuurkanonnen van zwaar kaliber, zooals versterkte stellingen, moeten hebben (Port Arthur, Belfort, Amsterdam e. a.), doch van slechts dertig kanonnen van middelbaar kaliber...“

„Voor dit te kleine aantal stukken beschikt men niet over voldoende personeel, bij lange na niet...“

„In de stelling heeft de cavalerie hoogstens een vierde van de sterkte, die ze moet hebben in verhouding tot het aantal infanterie-troepen.“

„De voorziening in de behoefte aan levensmiddelen, voor de verdediging eener stelling, en dus ook die van Bandoeng een *conditio sine qua non*, is absoluut niet gewaarborgd.“

„Seingemenschap tusschen de verschillende werken onderling of met het centrum, vereischt als waarborg voor samenwerking, bestaat niet.“

„Er zijn ook geen middelen tot verlichting van het voorterrein, geen onmisbare zoeklichten en krachtige reflectors; er zijn slechts lichtkogeltjes...“

„Er zijn evenmin machine-geweren om het gebrek aan levende strijdkrachten zooveel mogelijk te vergoeden...“

„Er is ook al geen luchtscheepvaart-afdeeling om het geaccidenteerde voorterrein op grooten afstand te verkennen...“

„Er zijn zelfs geen pantsers om de bedieningen van het geschut te beschermen...“

„Er zijn ten slotte geen verplaatsbare pantserkoepels met licht snelvuurgeschut, zooals elke wél-ingerichte stelling heeft...“

„Om kort te gaan: de stelling van Bandoeng, waarin zoo goed als niets te vinden is, wat maar eenigszins op een moderne verdediging gelijkt; — de stelling die het alpha en omega van ons militair kunnen is; — de stelling, die handen vol geld gekost heeft en waaraan men nu al eenige jaren bezig is geweest; — de stelling, van welker inrichting geen onzer hoogere aanvoerders daadwerkelijk op de hoogte is kunnen komen door manoeuvres als anderszins; — die stelling is nu... gereed.“

„En laat nu den B. V. maar eens opkomen!“

Havenwerken te Soerabaja. Over het gesol met de haven van Soerabaja schrijft Mr. P. Brooshooft in de *Locomotief* een hartig woord.

„De weigering der vriendelijke uitnodiging om ten eeuwigen dage een bijzondere havencijns te blijven betalen, „zoo zegt Mr. P. B.,“ wordt den handel te Soerabaja inderdaad zeer onaangenaam thans gebracht.“

Van hetgeen hij wenscht en dringend noodig heeft, en dat dan ook deel uitmaakte van Plan C.; groote verwijding der Kali Mas en een behoorlijke prauwenhaven aan de monding, krijgt hij voorloopig niets.

De regeering bepaalt zich tot de, buiten alle ontwerpen, en in ieder geval noodige versterking der kaaimuren en der daarvoor staande rotte palissadeering — een eenvoudige en onafwijsbare post dus van onderhoud en herstel op Openbare Werken — en het verbeteren der gelegenheid tot rechtenheffing door het bouwen van een nieuwe ijzeren hangar en het oprichten van 8 tweetons hijskranen, terwijl de Handel herhaaldelijk verklaarde dringend behoefte te hebben aan kranen van twintig ton...“

De geheele voorziening komt dus eigenlijk neer op behartiging der douane-belangen, en vormt als zoodanig een passende tegenhanger van de handelspolitiek tegenover Makassar, dat geen havenwerken kon krijgen, zoolang het vrijhaven was, maar waar de regeering terstond aan het bouwen ging, toen rechten moesten worden geheven — een fiskale politiek, waarvan de tocht naar Boni en de bloedbaden in geheel Zuid- en Midden-Celebes den verwijderden achtergrond vormen.“

Bekrompener opvatting van bestuurstaak: een groote handelsstad, die sinds jaren schreit om slechts dragelijke haventoestanden, afteschepen met een verbetering der douaneheffing, is wel niet mogelijk.“

Het eenige in het tegenwoordige plan, dat den Handel

zelf ten goede kan komen, is het uitdiepen der rivier; maar vooreerst geschiedt dat werk, dat met de kaaimuurversterking f 1.338.500 moet kosten, slechts lepelsgewijze (voor 1907 is tot dit doel slechts f 327.500 uitgetrokken, natuurlijk allereerst voor muur en rivier bij de nieuwe douanehangar!), en ten tweede kan het de gestremde prauwvaart iets helpen, maar volgens alle handelsdeskundigen zeer weinig, daar voor een behoorlijke op- en afvaart der prauwen de Kali-Mas een verbreding van 25 Meter noodig heeft.

Het gewone systeem: uitzicht geven op utopieën om de aandacht van het nietsdoen afteleiden, wordt ook hier weer in praktijk gebracht.

Dit alles — zegt de minister, op gezag van den gouv.-gen., in zijn memorie v. antwoord — is slechts een voorproefje van de groote dingen die komen zullen: Den hoofdingenieur Van Goor, chef der 4de waterstaatsafdeeling, die met den heer Gintis de rol heeft gespeeld om den Handel het door hem algemeen begeerde plan C. door den neus te boren, door den gouv.-generaal een zeer welkom afkenrend advies te geven — dezen ambtenaar is nu opgedragen: „zonder buitensporig hooge kosten eene principieele en ook voor de toekomst afdoende verbetering voor Soerabaja tot stand te brengen, door het scheppen van een aanlegplaats voor zeeschepen!“

Te deksel, dat is geen bagatel! Een aanlegplaats voor zeeschepen! Een tweede Tandjong-Priok! Gelukkig Soerabaja!

Maar... „zonder buitensporig hooge kosten! En plan C. werd reeds in de papiermand gedeponereerd, omdat het 6 miljoen moest kosten. Denkt de gouverneur-generaal, dat de heer Van Goor voor een zeehaven, waarmee ook verbetering van het Westgat moet gepaard gaan, met 6 miljoen ver zal komen? Of vraagt hij dan van den Handel nog maar eenige miljoenen meer?“

Wat wordt de brave indische burger toch altijd gezellig met een kluitje in 't riet gestuurd!

Veel beloven en weinig geven
doet een regeering in vrede leven.

„Kan verkeer!“ Onlangs werd in de Indische bladen meegedeeld, dat de Radja van Bolaang naar Buitenzorg gaat om Z. Exc. te ontmoeten.

„Deze man“ zegt het „Nieuws v. d. Dag v. N. I.“ werd destijds door den Resident Jellesma wegens bevoorrechte knoerijen tot verwijdering uit zijn land voorgezonden. De opvolgende Resident benoemt hem tot Radja! Dit noemt men continuïteit in het regeeringsstelsel!

Of nu de bevolking den eersten of tweeden maatregel met sympathie begroette, zij in het midden gelaten. Uit welke fondsen de nieuwe Radja de reis bekostigt, eveneens.

Eén ding is zeker: de tegenwoordige toestand in het Bolaangsche is niet buitengewoon schitterend; de bevolking snakt — volgens de berichtgevers van dat blad — naar opheffing van het zg. zelf bestuur.

Albert Vogel gaf 18 Febr. jl. in de Sociëteit te Buitenzorg, voor leden en genoodigden van de Buitenzorgsche Tooneel- en Muziekvereniging, een voordracht van *Starkaddl*. De gouverneur-generaal en zijn gezelschap woonden de voordracht bij en tont Buitenzorg was er natuurlijk ook. In de pauze onderhield de gouverneur-generaal zich langdurig met den heer Vogel, die Z. E. zeer aanbevolen was.

De voordracht oogste veel bijval. (Bat. Nblid)

West-Indië.

Curaçao. Den 21n Februari ll. werd in de zitting van den Kolonialen Raad de schoolwet, zonder het op voorstel van den heer Lansberg daarin neergelegd neutraliteits-beginsel voor de bijzondere scholen, aangenomen. Dat wil zeggen, aan den Raad was door het voorstel gedaan door het bestuur om de betrekkelijke, in het reeds aangenomen ontwerp ingelaschte paragraaf weder uit te lasseschen. Met zes tegen vier stemmen werd hiertoe besloten nadat nog eerst door verschillende sprekers pro en contra het een en ander in het midden was gebracht.

De heer Lansberg voerde nog tegen deze wijze van behandeling aan, dat zij niet in overeenstemming was met den voorgeschreven gang van zaken, terwijl de door den minister gedane bedreiging met vernietiging door de Kroon van de door den Kolonialen Raad aangenomen verordening, voor het geval de Raad het neutraliteits-beginsel daarin handhaafde, in strijd werd geacht met de, aan dat lichaam toegekende zekere mate van autonomie, daar vernietiging eener verordening volgens artikel 49 van het Reglement op het beleid der regeering slechts kan plaats hebben voor het geval zulk eene verordening in strijd zou zijn met de wet, een koninklijk besluit of met het algemeen belang van het rijk of de kolonie.

Zulk een geval kon hier niet aanwezig zijn, waar de gemaakte bepaling voorkwam in de bestaande verordening op het onderwijs, zonder dat iemand daarover had geklaagd, wijl aan de bepaling toch niet de hand werd gehouden.

De heer van der Veen Zeppenfeldt voerde hiertegen aan dat, waar het neutraliteits-beginsel toch niet zou behoeven te worden nagekomen, het beter ware dit te laten varen, daar het anders slechts kon dienen om het confessioneel karakter en daarmee het bestaan der roomsch-katholieke bijzondere scholen onmogelijk te maken bij eventuele steeds mogelijke wijziging der persoonlijke opinies van hen, die voor de nakoming der verordeningen hadden te waken.

Het heele geschil komt dus feitelijk neer op eene soort van wantrouwen ten opzichte der uiterste fracties van de tegenover elkander staande partijen. De eene vrees, dat door het behoud van het neutraliteitsbeginsel op 'n goeden of kwaden dag, in tegenstelling met wat

tot nu toe plaats had, bv. zou kunnen worden geëischt, dat de crucifixen uit de school zouden worden verwijderd, indien ook maar één leerling daaraan aanstoot nam, terwijl de ander meent, dat zonder dat steeds tot oppassen manend voorschrift van de school een propaganda-middel zou worden gemaakt.

De beslissing is nu in den geest van het standpunt der roomsch-katholieke geestelijkheid gevallen en wij hopen, dat het onderwijs in de kolonie daarvan profijt zal trekken.

Tot eene opmerking brengt ons evenwel, wat de *Amigoe* naar aanleiding van de gevallen beslissing opmerkte:

„Veel laden kan ons barkje niet, daarvoor is de diepgang te gering en werden de afmetingen te zuinig genomen. Maar wij hopen, dat het toch minstens een paar jaar zal kunnen dienen om tijd en gelegenheid af te wachten tot het bouwen van een steviger en flinker schip.

„Wij zitten nu eenmaal in het schuitje en moeten wel meevaren. Te lang reeds stonden wij nietsdoend te wachten. En al hadden wij op iets beters gehoopt, wij zijn al blij, dat wij toch eindelijk weer vaen kunnen.”

Wij hopen, hoezeer wij het nut van het onderwijs erkennen, dat wie op Curaçao wat in de melk te brokken hebben er voor zullen waken dat in dit opzicht niet te spoedig en te grootscheepsh van stapel worde geloopt. Het onderwijs wordt wel eens nummer één geheeten, maar o. i. maakt men hiervan ten onrechte een algemeenen regel. Nummer één is toch zeker dat er genoeg te eten zij. En hierop behoort naar onze meening in de kolonie met kracht te worden aangestuurd.

Wij wenschen in dit verband de aandacht te vestigen op het navolgende, voorkomende in een schrijven uit Aruba, aan de *Amigoe*.

„Weldra zal de begroting van 1908 in behandeling komen. Wat zal er voor Aruba op komen? Er is veel gevraagd, maar slechts wat noodzakelijk is om Aruba te doen bloeien. Ook de opening van de haven, die gelijk ik zooveel aantoonde, noodzakelijk is voor onze groote stoombooten.

Zal alles wederom worden afgeketst en opnieuw een bewijs gegeven worden, dat men bij het opmaken der begroting hoofdzakelijk aan Curaçao heeft gedacht, zonder met ernst te overwegen of de bloei der overige eilanden onzer kolonie soms ook kan worden bevorderd? Het Bestuur is een koloniaal Bestuur, dat zich gelijkelijk moet uitstrekken over de geheele kolonie. De Koloniale Raad is geen Gemeenteraad van Curaçao, maar een Raad der geheele Kolonie. De belangen van alle eilanden moeten evenzeer behartigd worden. Aruba heeft reeds aardig wat ingebracht in de Koloniale kas en zal dit nog meer doen. Als de belangen van Aruba beter worden behartigd, zal dit wederkerig strekken tot meerderen bloei der geheele Kolonie. Alle eilanden moeten elkander steunen en vooruit helpen.

Wij meenen derhalve niet overdreven te wezen in onze verlangens, wanneer wij hopen, dat dit jaar op de begroting zal worden toegestaan onze haven te openen en een flinken steiger en entrepôt te bouwen.”

Aarba gaat vooruit, zooals blijkt uit de buitengewone ontvangsten, welke ten vorigen jare door de koloniale kas van dit eiland worden getrokken. Moge men het de middelen niet onthouden om zijn bloei te helpen bevorderen.

Van Vreemde Koloniën.

Immigranten voor Hawai. We lazen onlangs, dat in eene streek van Spanje een heele exodus dreigt te volgen van de landelijke bevolking naar Hawai, dat de Java-suikers van de noord-amerikaansche markt zal helpen verdringen. Men sukkelde daar nog al met het arbeidersvraagstuk. Een tijd lang ging het goed, toen heele scheepsladingen Japanners konden worden aangevoerd. Doch men merkt, dat nu Japan een groote mogendheid is geworden en reeds meer dan genoeg Japanners op de Hawai-eilanden zijn en tracht thans zijne aanvulling van werkkrachten uit andere bronnen te putten — op de Philippijnen, in Spanje, Portugal en zoo meer, alleen geen gele broeders meer, het zij met of zonder staart.

Van een emigrantenschip, dat onlangs Portugeezen voor Hawai aanvoerde, lazen we het volgende curieuze bericht:

Met het engelsch stoomschip *Suveric* kwamen te Honolulu ongeveer 1300 portugeesche immigranten, waaronder 150 zuigelingen, aan. Of de moeders tengevolge van zeeziekte wellicht niet in staat waren deze jeugdige wereldburgers aan den kost te helpen, meldt de historie niet. Genoeg zij het, dat de kapitein er een middel op moest weten te vinden om zonder minnen met zeebeenen, die natuurlijk onder de equipage niet waren te vinden, zooveel grage mondjes te bevredigen. En hij vond het. Een matroos deelde daaromtrent het volgende aan een hono-loeoesch blad mede:

„We zate waarachtig te houê met al dat kleine goed. Gaven we ze gecondenseerde melk dan zou dat 'n schadepossie zijn geweest, terwijl we in de flesschemelk ook al niet dik zate en de moeders dan natuurlijk mekaar in 't haar gevloge ware om 't beste voor d'r lui kleintjes. Maar de kapitein wis der wat op.

„Hij nam drie of vier brandslange an mekaar en deede der op elke vier voet 'n klein slangetje in zette met 'n zuigdrop der an. Toe ging de slang op 't dek en wier alle hens op dek voor zuiglinge geflote. Nee maar zeg, je kos ze nie van de zuigdroppe weg krijge tot ze in slaap viele — zoo moei ware ze van 't vele etc. M'n maat die de melk uit 'n vat in de slang mos pompe het 'r twee maande lang lamme arme van gehouê.

„De kapitein had 'r zooveel plezier in dat ie der hard over denkt om os de koffie, thee en groc door de slang naar binne te werke. Maar as tie dat doet ganê we der vandoor.”

Rusland in Centraal-Azië. H. Vambéry, de bekende hongaarsche kampioen voor de engelsche zaak in Azië, komt in zijn laatstelijk verschenen werk over den invloed der westersche beschaving in het Oosten bij eene vergelijking tusschen het optreden van Engelschen en Russen om en bij het Himalaya-gebergte, tot de conclusie, dat het traditioneel geloof in Europa betreffende de meerdere geschiktheid der Russen om de beschaving onder de aziatische volkeren te verbreiden dan aan de Engelschen kan worden toegekend, op valsche gronden berust, en de schrijver spreekt de overtuiging uit, dat indien het in die streken ooit tot een botsing mocht komen tusschen Engelschen en Russen — waarvoor, indien de berichten over eene engelsch-fransch-japansch-russische entente ten volle bewaarheid worden, intusschen voorloopig weinig gevaar bestaat — Engeland op den steun der volkeren van Azië zou kunnen rekenen.

Weliswaar heeft Rusland de volkeren van Turkestan en Bokhara van het gruwzaamste despotisme bevrijd, maar het heeft zijn eigen despotisch gezag in de plaats gesteld, dat, hoezeer ook een grooten vooruitgang reeds en een verlossing voor de bewoners dier landen, echter werd gekocht met alcohol-invoer en prostitutie, waardoor het volk nog meer gedemoraliseerd wordt. Vambéry steit hiertegenover het verlichte engelsch bestuur in Indië, dat de inlanders door scholen en opvoeding tracht te ontwikkelen, zonder hunne godsdienstige gevoelens te kwetsen.

Nu ten aanzien van de betrekkingen tusschen de genoemde landen geen wolkje aan de lucht schijnt, waartoe nog om andere reden dan vorengenoemde entente kan worden geconcludeerd, hebben de opmerkingen van Vambéry veel van de actuele waarde verloren, tenzij, wat geenszins uitgesloten is, deze veeleer beoogden om als verheerlijking van het engelsch gezag in de huidige Sturm-und-Drang-periode in Engelsch-Indië onder de aandacht der Engelsch-Indiërs te worden gebracht, waar de schrijver inzonderheid in mohamedaansche kringen, waarmede hij in voortdurende relatie staat, nog al eenigen invloed heeft.

Zijne critiek op het russisch bestuur over Centraal-Azië vindt toch tegenspraak in wat vele, in dit opzicht toch zeker niet optimistisch aangelegde engelsche schrijvers van den laatsten tijd als ooggetuigen omtrent den toestand in Centraal-Azië wisten te berichten, welke berichten ons veeleer aanleiding geven den russischen arbeid in Centraal-Azië te vergelijken met niet het geheel ten onrechte geprezen engelsch bestuur over Egypte. Evenals de ongekroonde koning van Egypte. lord Cromer, daar aan den landbouw voor de inlandsche bevolking zijne groote aandacht wijdde, is door de Russen in Centraal-Azië op landbouwgebied reeds veel tot stand gebracht. En wat de overeenkomst nog te meer doet spreken is wel het feit, dat zoowel in Centraal-Azië als in Egypte door die zorg voor den landbouw het eigen belang van den bestuurder rechtstreeks werd gebaat. Lancashire profiteerde van de ruime Egyptische katoenooftsten evenzeer als de zich ontwikkelende russische industrie werd gebaat door de merkwaardige opkomst der katoen-cultuur in Turkestan.

Ter loops zij opgemerkt, dat gelijk David Fraser in zijne belangwekkende brieven uit Centraal-Azië aan de *Times of India* mededeelt, de bedoelde cultuur aldaar voor Rusland niet alleen in economischen maar ook in politieken zin gunstig werkt. „De katoencultuur, schrijft hij, „treedt geleidelijk in de plaats van de teelt der voedingsgewassen en Turkestan begint van Rusland afhankelijk te worden voor zijn levensmiddelen. De economische ruil, die daarbij plaats heeft, geeft werk aan de spoorwegen en zal deze in de toekomst mogelijk productief maken. Daarbij moet niet over het hoofd gezien worden, dat de afhankelijkheid van Turkestan ten opzichte van Rusland zoowel wat aangaat de voorziening in zijne levensbehoeften als wat betreft den afzet van zijn nieuw product een politieke beteekenis heeft van eenig gewicht. Het is de practische toepassing van het Chamberlain-principe voor de consolidatie van het Empire!

Wat de plaats betreft, die de katoencultuur thans in Turkestan inneemt, zij medegedeeld, dat, van de nagenoeg 7½ miljoen acres in cultuur gebracht, nu reeds 1½ miljoen, door de katoenteelt in beslag genomen zijn en wel voor twee derden van dat aantal alleen in de rijkste provincie van Turkestan, Ferghana, het oude khanaat Khokand, welke provincie thans door de niet lang geleden geopende Orenburg-Tasjkend-lijn eene goede verbinding met het moederland heeft gekregen.

Wat de spoorwegen in Centraal-Azië betreft zij hier aangetekend, dat na de voltooiing van de Orenburg-Tasjkend-lijn het in de bedoeling der russische regering lag om Samarkand aan den transcaspischen spoorweg met Termez aan den Oxus te verbinden, welke laatste plaats dan als basis zou kunnen dienen voor eventuele operatiën tegen Kaboel en verder. De reeds aangevangen werkzaamheden voor den aanleg van deze lijn zijn intusschen gestaakt en voorloopig schijnt het plan geheel te zijn opgegeven, welks verwezenlijking alleen de vrees van Engeland voor een agressief optreden van Rusland zou kunnen wettigen, daar de, van Merv aan de Transcaspische lijn tot Koesjk aan de afghaansche grens doorgetrokken Murghabvallei-spoorweg niet of slechts in geringe mate als strategische lijn in aanmerking komt voor eenige onderneming tegen Engelsch-Indië wegens den grooten, alsdan nog over Herat door een moeilijke streek te volgen omweg. Dat is de reden waarop wij hiervoren doelden en waarom voorloopig althans de kans op een engelsch-

russisch duel in die streken gering schijnt, ook zonder de gemelde entente.

En wat nu, om op het werk van Vambéry terug te komen, diens scherpe critiek op het optreden der Russen tegenover de inlandsche bevolking van Turkestan betreft, in tegenstelling met de behandeling der Indiërs door de Engelschen, is het zeker niet onaardig eens te hooren wat een Engelschman on the spot, genoemde Fraser, in dit opzicht opmerkte.

We moeten ons slechts tot eenige aanhalingen bepalen. Na te hebben gewezen op de ongeganeerde manier waarop de inlandsche spoorwegreizigers in tegenwoordigheid van den blanken broeder om zich heen spuwen en dezen den rook in het gezicht blazen, of tusschen de Europeanen neervallen en dan gemoedelijk links en rechts handjes uitdeelen roept hij uit: „Verbeeld u eens dat zoo iets in Indië gebeurde!” We zien al op de gezichten zijner engelsch-indische lezers die uitdrukking van stomme verbazing, waarmede ook de gewone inlander of vreemde Oosterling wordt begroet, die de eerste klas van 'n bataviaasche tram waagt te betreden.

Wat de spoorwegen in Centraal-Azië betreft, werd aan Fraser medegedeeld dat de vriendelijke bejegening van inlanders deel uitmaakt van de spoorwegpolitiek, die het reizen van inlanders wil aanmoedigen, maar ook zonder zulke voorschriften was hem gebleken, dat de Russen volstrekt niet agressief tegenover den inlander staan. De mindere, hij zij kolonist of soldaat, beschouwt den inlander als zijn gelijke, terwijl de officier of ambtenaar over het geheel goedgehartig is tegenover zijne mindere op de maatschappelijke ladder. „In Indië is de houding van den *sahib* tegenover den Indiër veelal eene van kwalijk verborgen minachting, eene houding, die in scherpe tegenstelling staat tot die van den Rus in Centraal-Azië. Daar tegenover staat, dat wanneer de gelegenheid zich biedt, de Rus zijne inferieuren zal tiranniseren en uitbuiten, op eene wijze, waarvan de Engelschman zou walgen. De grondtoon van het engelsch gezag over Indië is rechtvaardigheid, terwijl die van het russische gezag over Centraal-Azië is verdraagzaamheid. Inderdaad heeft de inboorling van Indië de zekerheid verkregen van rechten, lijf en goed, naast de wetenschap, dat zijne heerschers hem beneden zich achten, terwijl den inlander van Centraal-Azië weinig zekerheid in eenig opzicht is geboden, doch deze in zijn heerscher meer een buurman dan een veroveraar vindt. Ik aarzel dan ook niet, zegt Fraser, te verklaren, dat de Rus persoonlijk meer aannemelijk is voor den inlander van Centraal-Azië, dan de Engelschman dit is voor de inlanders van Indië.

En wat het bestuursoptreden in beide koloniale rijken aangaat teekent, Fraser dit als volgt: „Wij doen veel voor den inlander van Indië op een voor dezen bepaald onaangename manier, terwijl de Rus weinig voor zijn inlanders doet, maar op eene dezen aangename wijzen, en verder: „Rusland en Engeland zijn beiden in het Oosten op hechte grondslagen gevestigd, Rusland min of meer als in zijn eigen huis, Engeland als een vreemdeling.” Op den langen duur moet Engeland het volgens dezen schrijver toch winnen, anders ware hij geen Brit, die voor Britten schrijft. (Wordt vervolgd.)

Voorname inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.

Indisch Genootschap. Vergadering van 12 Febr. 1907.

De vragen 94—102 van den Leidraad voor het gewestelijk onderzoek naar de oorzaken der mindere welvaart van de Inlandsche bevolking op Java en Madoera. Voordracht door Dr. J. H. F. Kohlbrugge.

Internationales Archiv für Ethnographie. Bd. XVIII. Heft III.

Mitteilungen über die Nias-Sammlung des Ethnographischen Reichsmuseums zu Leiden, von H. W. Fischer (mit Abb.). — Nog iets over messing-helmen, schilden en pantsers in het oostelijk deel van den O. I. Archipel, door G. W. W. C. Baron van Hoëvell, (met afb.). — Beiträge zur Malayopolynesischen Ethnographie und Sprachforschung, von W. von Bülow.

Id. Supplement zu Band XVII.

Bijdrage tot de ethnographie der Surinaamsche Indianen, door C. H. de Goeje (met platen).

Weekblad voor Indië 1907. No. 42.

Verzamelen, door Ganesa. — Brieven uit Patria (vervolg), door Jan Willemsz. — Van 't oude Soerabaja, door Gabriël. — Het opstootje bij Barong (met foto's). — Indische indrukken, door Carlo. — Men vergeet niet. — Haar eenige misstap. Enz.

Cultura. Maart 1907.

Het tegenwoordig standpunt van de Javasnikerindustrie, en in verband daarmee het daarvoor noodige landbouwonderwijs. Lezing, gehouden in de afdeling „Wageningen” der vereniging „Moederland en Koloniën”. 1e Deel. De Javasnikerindustrie. Haar tegenwoordig standpunt.

De Indische Mercuur. 19 Maart. 1907.

Het eiland St. Eustatius in verleden, heden en toekomst. Eene voordracht, door G. J. van Grol (met afb.). — Caoutchouc uit Britsch-Guiana. — Proeven met cultuur en bereiding van Rameh. — Bijdragen tot de kennis van de samenstelling van het Chlorophyll. — De reorganisatie der Kon. Ned. Maatschappij tot exploitatie van petroleumbronnen in Ned.-Indië. — Arm Suriname. — Bericht omtrent de gouvernementen-kinaonderneming over het 4e kwartaal 1936. — Wenken voor de cacao-cultuur. — Amerika en de suiker-industrie op de Philippijnen. — Verslagen van Maatschappijen. Enz.

Het Pension
J. GERBER-MEIER
 Riouwstraat 187
 wordt 1 APRIL a.s.
VERPLAATST
 naar de
Wilhelminalaan
ZEIST.

NIEUW
Malthusianisme.
Damesdeskundige.
MEVROUW ADRIAAN
 Regentesselaan 362,
 einde halte lijn 5.
Consult dagelijks, Zondags
op verzoek.

H. v. DOOREN & Cie.
MODES.

DEN HAAG. SCHEVENINGEN. AMSTERDAM.
 5 Hoogstraat. 11 Oranjestad. 24 Leidschestr.

Huishoudkarntjes

worden met veel succes ook in de Koloniën gebruikt, zijn zeer geschikt voor het maken van verse karnemelk, slagroom en het klutsen van eieren. Aanbevelend,

Riviermarkt 9, den Haag.
 Landbouwkantoor, M. J. SPRUYT.

J. F. HANSEN, Mr. Smid.
 MAGAZIJN van
 Baden, Geysers, Haarden, Kachels en Fornuizen.
GASORNAMENTEN,
 Huishoudelijke Artikelen.
 KEPLERSTRAAT hoek Regentesselaan,
 'S-GRAVENHAGE.

J. J. REESER
 Meubeleering,
 Behangerij, Stoffeenderij.
 Piet Heinstraat 116. Elandstraat 76 en 85.
 Telefoon 1740.

ELITE SHOES **H. HESSELS & ZOOM**

Importeurs van
Amerikaansch Schoeisel
Schoeisel voor Indië

Maat- en Reparatie-Ateliers

Vos in Tuinstraat 4
 tegenover „Hotel des Indes”

Piet Heinstraat 117

Mevr. HOGERHEIJDE,
 VERLOSKUNDIGE,
Commelinstraat 2, AMSTERDAM
 is dagelijks te cons. van 1—3. 6—10.

Mej. ERNESTINE DE MUNNICK,
 te **PARIJS.**

stelt zich beschikbaar voor alle in-
 formatiën betreffende
Pensions, Kleeding, Bezichtiging der Stad,
 enz. enz.

Zich te vervoegen Maison de Café
„BOUDAH”
Rue St. Honoré 390.

Brückel Mutzenbach,
 Veenestraat 22, hoek Kettingstraat,
 'S-GRAVENHAGE.

Toiletartikelen, Kramerijen, enz.

TRANSVALIA.

Prins Hendrikstraat 74.

Extra voorraad Dienstbodenboezelaars,

Wollen Ondergoederen
 ook in
ECHT JAEGER.

G. J. HEEMSKERK

OBRECHTSTRAAT 198 hoek REINKENSTRAAT.
 Telefoon 3641.

Van af heden verkrijgbaar de Koffie en Thee
 der **Firma de Wed VAN NELLE** te
 Rotterdam.

Koffieprijsen p. ½ K.G.	Theeprijsen p. ½ K.G.
Rood merk . . . 60 cts.	Gebroken N ^o . 1 f 1.50
Zwart " . . . 54 "	Afternoon tea " 1.25
Groen " . . . 52 "	Zuivere theeën " 1.00
Paarsch " . . . 50 "	" " " 0.80
Ook verkrijgbaar	" " " 0.65
Alex Meier Koffie	Thueré Thee
prijzen 57½, 67½, 80 ct.	f 1.50, 1.25, 1.00, 0.80

Aanbevelend, **G. J. HEEMSKERK.**

AGUILAR'S

Port-, Sherry- en Madeirawijnen

zijn alom bekend.

VRAAGT PRIJSCOURANT.

Hoofdkantoor Lange Poten 6, DEN HAAG.

Telefoon Interc. 264.

Bijkantoor: Batavia, **B. DE BAS & Co.**



A. KREIJMBORG & Co.

HOFLEVERANCIERS. — AMSTERDAM.

Huis van den Eersten Rang

LEIDSCHESTRAAT hoek Heerengr. Teleph. 3200.

Modernste inrichting voor **Heeren,**
Jongheeren- en Kinderkleeding,
 gemaakt en naar maat.

Aan de afdeling Kleeding naar Maat zijn verbonden:
 1 Professeur de Coupe en 10 Coupeurs met assistenten.
 Coupe Systeme Americain

Uitrustingen voor de Indiën.

Uniformen, Gala- en Automobielkleeding, Ambtsgewaden; waterdichte stoffen voor Jacht- en Sportkleeding.

Parterre: Heerenkleeding;

1e Etage: Kleeding naar Maat; 2e Etage: Kinder- en Jongheerenkleeding.

Haagsche Kofferfabriek.

Passage 53, 55, 57
 'S-GRAVENHAGE.

Telefoon 1597.



Noordblaak 93
ROTTERDAM.

Telefoon 3424.

HOFLEVERANCIER.

Grootst gesorteerde Magazijnen in Nederland voor

Koffers,
Tasschen en
Lederwaren.

ECHTE RIETEN
KOFFERS.

70% vrachtbesparing.
 5 jaar garantie.



Hercules
Koffers.

Licht en solide.

AUTOMOBIEL-, MAIL- en HUTKOFFERS,
 in alle afmetingen.

Koninklijke Brood- en Beschuifabriek, **LENSVELT NICOLA,**
 DEN HAAG, Telefoon No. 2531. VEENESTRAAT 23.

LUNCHEON ROOM.

Haagsche Beschuif.

Verschenen:

Indische planten en haar geneeskracht

DOOR

Mevrouw **KLOPPENBURG—VERSTEEGH.**

Prijs f 2.50.

Verkrijgbaar bij elken soliden Boekhandel en bij de Uitgevers

MASMAN & STROINK, Semarang.